

דבר ה כנסת

24

ישיבה קצ"ד / י"ב באייר התשמ"ג / 25 באפריל 1983

כר/מושב שלישי

ישיבה מיוחדת

הישיבה המאה-תשעים-וארבע של הכנסת העשירית

יום שני, י"ב באייר התשמ"ג (25 באפריל 1983)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:04

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה — 1. חוק היטל על קניית מטבע-חרוץ, התשמ"ג-1983; 2. חוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גמלאות) (תיקון מס' 13), התשמ"ג-1983; 3. חוק מניעת זיהום הים (הטלת פסולת), התשמ"ג-1983; 4. חוק נכי רדיפות הנאצים (תיקון מס' 8), התשמ"ג-1983.

היו"ר מ' סבידור:
אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת, שכונסה לפי סעיף 37 לתקנון הכנסת.

הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:
ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע כי הונחו היום:

ב. הצעה לסדר

לכן אני מבקש לצרף לסדר-היום גם הצעה לסדר-היום מטעמי בנושא של ההתנחלות החדשה בשם ברכה-עילית, כדי להביע את עמדתנו נגד התהליך המסוכן, שאנו חושבים שהוא אסון לשני העמים, אסון לעתיד השלום.

היו"ר מ' סבידור:
הצעה לסדר לחבר הכנסת תופיק טובי.

היו"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת תופיק טובי, תודה.

בעמוד 13, בשולי סעיף 37 לתקנון הכנסת, רשומה החלטת ועדת הכנסת — וחזקה על חבר הכנסת תופיק טובי שהוא מכיר את התקנון היטב — שבה נאמר: "כשנערכת ישיבה מיוחדת של הכנסת בזמן הפגרה, המתכנסת על-פי דרישת 30 חברי הכנסת, אי-אפשר לדון בנושא או בנושאים שהעלתם אינה נתמכת על-ידי 30 חברי כנסת לפחות". אם בימי כנסת רגילים היתה יכולה להישמע טענתו של חבר הכנסת תופיק טובי, לא כן בכנס מיוחדת של הכנסת בפגרה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כבוד היושב-ראש, לפני סיום מושב החורף של הכנסת העלית כהצעה רחופה לסדר-היום את: הנושא של הקמת התנחלות בשם שכם-עילית במקום הנקודה של הצבא בשם נח"ל-ברכה.

כבידור שהתקיים בוועדת הכנסת — זה היה יחד עם ההצעה של חבר הכנסת יעקב צור באותו נושא — הממשלה ענתה שלא דוברים ולא יער ואין תוכנית כזאת. לכן בדיון חוזר זה נדחתה הערעור של שנינו על הנושא הזה.

עכשיו, משמועלית הצעה זו מחדש כמושב מיוחד של הכנסת, זכותי להעלות את אותה הצעה, שהיא זהה להצעה שעומדים להעלותה היום על כמת הכנסת.

לפיכך אינני מקבל את ההצעה לסדר.

ג. אזורח ברכה-עילית ביום העצמאות

אולם, חברי הכנסת, אני משוכנע שבמה שהתלווה לאזורח מאחו ברכה חשפה הממשלה בעצמה, ובשיא חדש — ואינני אומר שזה השיא האחרון — את הדרך המדינית שלה, את הכוונה שיש לה כמעשה ההתנחלויות ואח יחסה האמיתי לקרע הלאומי-הפנימי שהולך ומעמיק.

היה באזורח מאחו ברכה צירוף מיוחד — והוא מאותה

היו"ר מ' סבידור:
אנו עוברים להצעה לסדר-היום: אזורח ברכה-עילית ביום העצמאות — של חבר הכנסת יעקב צור.

יעקב צור (המערך):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, היה מי שאמר לי שעבר טעמו של הוויכוח, הרי כבר המעשה נעשה.

חוכרת כ"ד, ישיבה קצ"ד

— אזור ברכה-עילית ביום העצמאות —

למשאיומתן עם נציגות פלשתינאית לאחר שאתם מפגינים מדי יום ביומו שגם גרגר אחד לא תקבל? האם יכול להיות הסכם אחר מלבד ההסכם המדיני?

אך העיתוי היה גם של התרחשויות חמורות ביהודה ובשומרון. אתם רוצים לבסס במעשה זה את תפיסת הסיפוח, מה שאתם קוראים "החיים המשותפים". אך אותו חזון של חיים משותפים, ולא במקרה, מתגונן למרי ומרד אזרחי ומדרדר אותנו להסתאבות ולקללה מוסרית, שאין קשה ממנה לעם הזה. אתם חותרים לסיפוח, ל"אף שעל", לסגור אופציות, להכריע שלטון קבע בכל השטח, ללא הצגת מוצא של פשרה, של חלוקה מחדש של השטח. זה מוכרח להוביל להקצנה, להקצנה בשני הצדדים. כשטח הולכת ומואצת גם ההקצנה של המתנחלים.

אני עושה כאן את חשבוננו עם עצמנו, לא עם הקיצונים הערבים. לצערי, אני שומע יותר ויותר מקורות של צה"ל על, ולא כמדיניות רשמית, "טרטורים", על פגיעות גופניות. ההגדרת הכיולוגיות של הטרטורים, לשעבר אין רק ביטויים אומללים, אין רק גסות רוח. אתם חותרים לבסס את ההכרה וההצדקה של חוק אחד לנו, ואחר — להם. בין הנורמה של "החיות הדרורגליות והגויזים בבקבוק" אתם שוחקים את תמצית היסודות ההומניטריים של הציונות, היסודות היהודיים, ואת היסודות של חברה דמוקרטית.

חברי הכנסת, האלטרנטיבה איננה חזרה לגבולות 1967, איננה "התקפלות". יותר מאי פעם — גם בגלל תהליך המדיני, גם בגלל מה שמתרחש בשטחים — צריכה לבוא נכונות לפשרה, לחלוקת יהודה ושומרון. להבטחת התוכן הציוני של מדינת ישראל, הייעוד היהודי שלה; ועם זה, ביטחון, התבססות בגבולות בני-הגנה. לא נשבענו לקו הירוק, אנחנו משוכנעים שאחיה באזור הביטחון לאורך בקעת-הירדן, גוש-עציון, דרום רצועת-עזה, כסביבות ירושלים, כיעד הקבע שאליו אנחנו חותרים —

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

שכחת את קריית-ארבע.

יעקב צור (המערך):

זה צורך יהודי שלנו; הוא ממש את תפיסת הביטחון הלאומית, הוא מכסס מחד גיסא את העמידה על ההכרחי, ומאידך גיסא את הפשרה על האפשרי.

ועוד הערה אחת או שניים. כבר דובר הרבה על הצירוף האומלל של זה ליום העצמאות. הייתי רוצה לצרף אי-הבנה נוספת — נורמה לי שגם בניכם, חברי הכנסת, היו כאלה שהתנגדו לעניין הזה. חברי הכנסת ושירי הממשלה, השאלה איננה האם המעשה הזה הגביר את הקרע, העניין הוא, שיש בממשלה מי שבונה על הקרע הזה, מי שבונה את ביסוס השלטון והאחיות בעם על הקרע, על הטחת האשמות שיש מי שרוצה "להתקפל" מהכול, על הסרת הלגיטימציה. זה עירוד של הקרע. זה לא נעשה כלאחר יד. איני אומר: כולם. במשך יום המים ליוזיאת את המאמצים שנעשו ככנסת לקבל החלטה משותפת אחרי הירצחו של אמיל גרינצווייג, ויכרונו לברכה. יום תמים ישכנו בחיפוש משותף, וראש הממשלה הכריע את הכף: לא.

לכן חברי הכנסת, משמעותם המדינית של האירועים האלה ותוכנם הפנימי הלאומי מחייבים דיון ככנסת, ומחייבים, לפי הכרתי, שהכנסת תקרא להסתיק את ההתנחלויות באזורים הצפופים, שתקרא לבסס את אזורי הביטחון ברצף ובמעשה התיישבותי שעליו יש גם הסכמה לאומית, ושתקרא לממשלה

איתותי אזהרה לעתיד — היה צירוף מיוחד של המיקום, של העיתוי, של הקשר המדיני ושל זימון האירוע ליום העצמאות.

כאשר למיקום — לא עוד התנחלות בשולי השטח; לא עוד תהליך כרוסום אטי של מקום אחרי מקום, אלא בלב לבם של השטחים המאוכלסים, בשולי העיר שכם, ביד רמה, לתת למדיניות הסיפוח את הביטוי המתגרה, כעוצמה הגדולה ביותר, בלב לבם של השטחים המאוכלסים בערבים, במוקד המתח, בשערי שכם, ובלי שום ויקה לנושא הביטחון כי במקום היה מאחז צבאי, אלא רק מתוך הרצון לומר: אף שעל ביהודה ובשומרון.

ומתי? הרי לא היה כל היגיון צבאי בכך. ישב במקום מאחז נח"ל שיכול היה להישאר לשבת שם, אכל היתה לזה משמעות מדינית. האזור היה בזמן המערכה המדינית נמצא בקיפאון. מי עוד זוכר את המשאיומתן על האוטונומיה, ואת השר המיועד לנהל את השיחות האלה? השלום עם מצרים — ולא רק באשמת ישראל — הולך ומאבד את כוחו הדיני. כל מי שקורא את המפה המדינית לאשורה יודע, שרק בהעטרפות ירדן ונציגים פלשתינאים לתהליך המדיני יש סיכוי לצאת לדרך ההיברבור, ואכן, לראשונה ניסתה ירדן להשתחרר מאימי החלטת רבאט. אומנם לא עלה הדבר בידה, אבל היו ימים של ציפייה לראות מה תכריע ירדן, האם היא תצטרף למשאיומתן המדיני עם נציגות פלשתינאית, האם אכן יתרחש הדבר, כימים אלה, כשהמערכה המדינית עמדה לקראת הכרעה, מתכנסת בדרך חצי-חשאית ועדת השרים לענייני ביטחון — כן, אדוני שר החקלאות, לא הועדה שאתה עומד בראשה אלא ועדת השרים לענייני ביטחון — תוך עקיפת סדרי הדין שהממשלה קבעה לאישור התיישבות והתנחלות, ותוך אמירת כוזב לכנסת.

ב-13 למרס הגשתי הצעה רחופה לסדר-היום, כי ידעתי ממקורות מסוימים שאכן עומדים להקים שם ישוב אזרחי. נציגי הממשלה מסרו לנשיאות הכנסת, שאין לדבר אחיזה כמציאות, אותם דברים נאמרו מפי הממשלה בוועדת הכנסת, ב-21 במרס, שבוע לאחר מכן, התכנסה ועדת השרים והחליטה על האזור.

השילוב הזה, שאתם מסוגלים לעשותו, בין ממשלה שנכחרה עליידי העם ובין תנאי המחתרת, הוא ממש מופלא. אני מודה שלא שנים רבות אני חבר בכנסת, אבל לא זכור לי דבר כזה — נציג הממשלה שיקר ביוזעין לכנסת.

רבתי חברי הכנסת, האם יכול להיות הסבר אחר לעיתוי, לדרך התיישבותית שבתרם בה, אלא שהממשלה רצתה לאותת לחוסין ולירדן, שחבל על המאמצים, כי גם אם יהיה עם מי לדבר — לא יהיה כבר על מה לדבר. היעד שאתם מנסים להוביל אליו הוא יעד של סיפוח למעשה, ואומנם, כאשר חוסין לא הצטרף לתהליך המדיני, נשמעה מירושלים אנת ריווחה, תחושת הקלה, תופי ההסברה של ממשלת ישראל מעבידים את קולות הטרטורים של "אמרנו לכם, אין עם מי לדבר". כאילו המשך התהליך המדיני הוא אינטרט ירדני או אמריקני. בעוד האמת היא, שהוא אינטרט קינמי ישראלי. אם לא נמצה את הסיכויים, שאומנם נפתחו אחרי מלחמת לבנון, תחזור הקיצוניות שלטון באזור הזה. אינני בטוח שכבר הגיעה תורה של מתנות, ואינני בטוח שמהלכים אחרים של הממשלה היו מכיאים לפריצת הקיפאון, אבל לנו, כבני העם הזה, חשוב גם לדעת שעשינו הכול, כדי למנוע את האפשרות הזאת.

אחרי הכול, חברי הכנסת, נשיא מצרים הגיע לכנסת אחרי שהובטח לו "עד הגרגר האחרון" — ואינני חושב שבחוכמה הובטח, האם מישוה מכם חושב שירדן תוכל לבוא

לתת עדיפות לתהליך המדיני ולאפשרות של הידברות עם ירדן ועם נציגים פלשתינאים בטרם נאחר את המועד.

הי"ר מ' סכידור:

תודה לחבר הכנסת יעקב צור. אני מתכבד להזמין את שר הביטחון.

שר הביטחון מ' ארנס:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נדמה לי שלא הרושה יותר מאשר הסתכלות כמפה של ארץ-ישראל כדי להבין עד כמה מקום ההתיישבות בהר-ברכה הוא בעל חשיבות ביטחונית-אסטרטגית עליונה. מזנה-חורון. אלון-מורה ועכשיו — ברכה. מהווים משולש אסטרטגי במקום אסטרטגי בארץ-ישראל. נדמה לי שאיש בתוכנו לא יוכל להתכחש לכך.

הקשבתי בעיון לרשימת המקומות שחבר הכנסת יעקב צור הזכיר כמקומות שלדעתו ראויים להתיישבות באזורי יהודה ושומרון — סביבות ירושלים, בקעת-הירדן, גוש-עציון, דרום רצועת-עזה. אינני יודע על בסיס איזה ידע ביטחוני, או על בסיס אילו שיקולים אסטרטגיים הוא החסיר את אזור הרי שכם.

אני שומע, לא כפעם הראשונה, את התיאוריה שאסור ליהודים, או שלא טוב ליהודים, לחיות בשכונות עם ערבים. אני חייב לומר, שהיום שמעתי כפעם הראשונה את התיאוריה, שנוכחות יהודית היא מגרה, שווה נוכחות מתגרה. אני חושב שאני מצטט את דברי חבר הכנסת צור, שעצם הנוכחות של יהודים מגרה אוכלוסייה ערבית. אני מניח שהכוונה לרגשות עוינים. אני חייב לומר שאיני יכול לקבל זאת, והייתי מניח ששום אזורי ישראל, יהודי או ערבי, איננו יכול לקבל את התיאוריה הזאת. אני יודע שהיו תיאוריות כאלה גם לגבי ההתיישבות היהודית בצד זה של הקו הירוק. אנחנו יכולים למצוא היום על מפת ארץ-ישראל אזורים שבהם ככוונה לא התיישבו יהודים, אזורים שבהם ניסו לשמור על הפרדה בין יהודים לערבים, ולעומת זאת — אזורים שבהם יהודים וערבים חיים בצוותא. אני חייב לומר, אדוני היושב-ראש, שאני מעדיף את החיים בצוותא, אבל לא רק זאת. אני חושב שכאשר אנחנו כותמים באילו מקרים —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אילו חיים בצוותא, כאשר אתם רוצים להפוך את הערבים לגזקים? איזה חיים בצוותא הם אלה? בשחיתות אתם רוצים. לעקור עם ממולדתו אתם רוצים.

שר הביטחון מ' ארנס:

חבר הכנסת טובי, אני מניח שאם תמתין דקה אחת או שתיים, תשמע גם תשובה על קריאת הביניים הלא-יכל-כך-מנומסת שלך.

גד יעקבי (המערך):

וגם על הקרציות.

שר הביטחון מ' ארנס:

לא הבנתי אותך.

כאשר אנחנו באים לבחון באילו מקרים התקדמנו לקראת חברה שבה יהודים וערבים יחיו בצוותא, מסתבר שדווקא במקומות שהתיישבנו בצוותא ואנחנו חיים זה ליד זה, ההתקדמות יותר גדולה.

מיכאל בריזר (המערך):

האם אתה רוצה לומר שטוב שמתיישבים שם?

שר הביטחון מ' ארנס:

בהחלט.

מיכאל בריזר (המערך):

האם זה טוב בשביל היחסים בינינו לבין הערבים? האם מתוך אחרות עמים אתם עושים את זה?

שר הביטחון מ' ארנס:

אם רק תמתין ותשמע מה שיש לי לומר, לא יהיה לך צל של ספק לגבי מה שאני רוצה לומר.

הי"ר מ' סכידור:

האם חברי הכנסת חושבים שסובלנותי עד עכשיו צריכה להזמין קריאות ביניים נוספות? האם לא היו ברורים דברי שר הביטחון דווקא בסוגיה הזאת? אבקש לא להפריע. אחר כך ניתן אפשרות להציג שאלות.

שר הביטחון מ' ארנס:

ובכן, איך בודקים זאת? באינו אמת מידה אנחנו בודקים איך מתקדמים לקראת חיים כשלום בצוותא, חבר הכנסת בריזר? יש האומרים שאחד האינדיקטורים ליהס של האוכלוסייה הערבית למדינת ישראל הוא ההצבעה בבחירות לכנסת. יש הטוענים שאותה הצבעה שאנחנו עדים לה, למפלגה הקומוניסטית ולרק"ח, מבטאת אם לא עוינות למדינת ישראל לפחות אדישות לערכים של מדינת ישראל. כמשך השנים היתה עלייה תלולה יחסית של הצבעת המגזר הערבי לרק"ח. אבל, חברי הכנסת, אני מסב את תשומת לבכם לכך, שבבחירות האחרונות, בשנת 1981, היתה ירידה תלולה של ההצבעה למפלגה הקומוניסטית במגזר הערבי. לפי סטטיסטיקה שקיבלתי מהמחלקה הערבית של מפלגת העבודה — ואני מודה להם על כך — בבחירות של שנת 1981 הצביעו 45% מהאוכלוסייה הערבית במדינת ישראל בעד המפלגה הקומוניסטית, ו-55% הצביעו בעד מפלגת לא קומוניסטיות. אני מבקש, חבר הכנסת בריזר, שתמשיך לעקוב אחרי הניחות הזו. כאשר אנחנו בוחרים את ההצבעה באזורים שבהם אין חיים משותפים ליהודים ולערבים לעומת ההצבעה באזורים שבהם יהודים וערבים חיים ביחד, אנחנו מוצאים שבנצרת —

שמעון פרס (המערך):

אתה רוצה להגיד שאנחנו מעוניינים בהתנחלות כדי לספק את רצון הערבים?

שר הביטחון מ' ארנס:

גם לך, חבר הכנסת פרס, אני רוצה לומר, שאם רק תמתין לא יהיה לך ספק לגבי מה שאני חושב בנושא הזה.

ובכן, בנצרת, ששם קורה מה שחבר הכנסת צור היה כנראה רוצה שיקרה בכל ארץ-ישראל, הדמוגרפיה נפרדת: העיר היא על טהרת הערבים, היהודים אינם גרים שם, והמפלגה הקומוניסטית זכתה שם ב-53% מהקולות. באזורי הקלפי של חיפה, באזורי הקלפי המאוכלסים על-ידי ערבים, זכתה המפלגה הקומוניסטית ל-29% מהקולות. אני חושב שלא יכולה להיות הנחתה יותר כרויה ויותר קולעת מזאת לתועלת החיובית, החברתית והפוליטית של החיים ביחד, לעומת החיים בנפרד.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

תמשיך להישען על סטטיסטיקה מצחיקה כזאת ונראה לאן תגיע.

שר הביטחון מ' ארנס:

עובדה היא, חבר הכנסת טובי, שהנציגות של המפלגה הקומוניסטית בכנסת הולכת וקטנה, ואני חושב שזו

שמעתי הצהרות כאלה מפי ישראלים שהגיעו לארצות-הברית בתקופה שבה הייתי שגריר בווינגטון. אני מניח שבקהל האמריקני התמים, שאינו מתמצא בפרטים של המורח התיכון, התקבל הרושם, וייתכן שחלק מאותם דוברים שנסעו מכאן לארצות-הברית רצו ליצור את הרושם הזה, שכאלו ביהודה ובשומרון האוכלוסייה היהודית היום היא 49%, ובעוד חודש-חודשיים תגיע ל-53%, ולא יישאר על מה לדבר. אבל הרי כל חברי הכנסת, ובכללם חבר הכנסת צור, יודעים שזו איננה התמונה כיום, ושהאוכלוסייה היהודית ביהודה ובשומרון מהווה היום כ-3% מהאוכלוסייה הכללית. כאשר הסכרית בטלוויזיה האמריקנית את העניין הזה, פנו אלי אנשים רבים ואמרו לי: זו הפעם הראשונה שאנחנו שומעים זאת, שכנשו שהיהודים כבר מהווים רוב ביהודה ובשומרון. וזאת על יסוד הדברים שגאמרו שם עליידי ישראלים שכאו לארצות-הברית כדי להסביר.

אני מניח שחבר הכנסת צור איננו טוען כך, אבל מי שטוען שנוכחות יהודית ביהודה ובשומרון היא מכשול לשלום, ושהיא לא משאירה על מה לדבר, ושהיא לא תאפשר לירדנים להצטרף למשאומתן, מי שטוען זאת, אני מטיל ספק באיזו מידה הוא באמת, ברצינות ובתמים מדבר על שלום וחושב על שלום. המצב ביהודה ובשומרון לעולם לא יחזור להיות מה שהיה במשך 19 שנות השלטון הירדני שם, כאשר ליהודי אסור היה לחיות שם. המצב הזה לא יחזור. ואני אתפלא אם יש בבית הזה רבים שהיו מעוניינים שנחזור למצב הזה.

הזכרתי את השליחים שהופיעו בארצות-הברית כדי להסביר עד כמה מדיניות המששלה ביהודה ובשומרון פוגעת בשלום וסוגרת אופציות. הם גם הסבירו, שאנחנו מנשלים את האוכלוסייה הערבית מאדמתה. את הדברים האלה הסבירו לא אנשי אש"ף, אלא אזרחי מדינת ישראל שאספו את הכסף הדרוש כדי לנסוע לארצות-הברית והופיעו שם בטלוויזיה עם דברי הסבר כאלה. ואני הייתי צריך להסביר שם דבר הידוע לכל חברי הכית הזה, שהנציגים האלה, שהתיימרו לדבר כשם מגזר ניכר של הקשת הפוליטית הישראלית, לא הצליחו להביא לבחירת חבר כנסת אחד ככנסת ישראל, ושם הם מדברים בשם משהו, הרי הם מדברים בשם פחות מאחד אחד של האוכלוסייה בישראל.

חברי הכנסת, אינני יכול לקבל את הגרסה של חבר הכנסת צור, שאם אנחנו מתיישבים בסביבות ירושלים, ואני מניח שהכוונה שלו היא מעבר לגבול המוניציפלי של ירושלים, ואם אנחנו מתיישבים בכקעת-הירדן, ואם אנחנו מתיישבים בנושע-ציון, ואם אנחנו מתיישבים בדרום רצועת-עזה, כי אז איננו סוגרים שום אופציות, אבל בו ברגע שאנחנו מצפינים 15 קילומטר צפונה, אנחנו כבר סגרנו אופציות. ובכן, לא סגרנו שום אופציות, תרמנו לביטחון האוכלוסייה שחיה כמדינה הזאת. וזהו מדיניות הממשלה.

היות שיש דיון בנושא הזה, והיות שחלק מחברי הבית רוצה, כנראה, להביע את הרעה שצריך אומנם להתיישב ביהודה ובשומרון, אבל במקומות אחרים ולא במקומות האלה שבהם אנחנו מתיישבים כרגע, אני מסכים, אדוני היושב-ראש, שהנושא יידון במליאה.

הי"ד מ' סבידור:

תודה לשר הביטחון. רשות הדיבור לחבר הכנסת מאיר יילנר, להצעה אחרת.

מאיר יילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעתי הרשמית היא

סטטיסטיקה מעורדת, אולי לא אותך, אבל נדמה לי שהיא מעודדת את מרכיב חברי הכנסת.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתה משהעשע באשליות.

שר הביטחון מ' ארנס:
טוב, אנחנו נראה.

חבר הכנסת צור דיבר על כך שההתיישבות הזאת בברכה, ואני מניח שהוא התכוון גם להתיישבויות אחרות ביהודה ובשומרון. הן המונעות את הצטרפות ירדן לשיחות. אני צריך להזכיר לו, כי בתקופה שבה לא היתה כל התיישבות ביהודה ובשומרון, כיוון שהירדנים חיסלו את כל ההתיישבויות וגירשו את כל היהודים מהאזור, הירדנים לא הצטרפו למשאומתן.

יעקב צור (המערך):

סלח לי אדוני שר הביטחון, לא אמרתי שהן מונעות, אבל אמרתי שהן מכוננות להקשות.

שר הביטחון מ' ארנס:

אנחנו צריכים, אם כן, לנסות להבין מה מקשה ומה מלך. כשהם הצליחו לחסל את כל ההתיישבויות, זה בכל זאת לא הקל עליהם לבוא ולהצטרף למשאומתן. בתקופה שבה המערך היה בשלטון, אחרי מלחמת ששת הימים, כאשר האסטרטגיה של ההתיישבות היתה, אני מניח, לפי הטעם של חבר הכנסת צור, זה כנראה לא הקל על הירדנים לבוא ולהצטרף לשיחות.

חבר הכנסת צור, אני מניח שאתה לא מופתע לשמוע שרבים, לא רק בישראל אלא דווקא בארצות-הברית, אומרים היום, שההתיישבות ביהודה ובשומרון היא כנראה התמריץ היחיד שעשוי להביא את הירדנים למשאומתן ולשולחן הדיונים, אם בכלל ניתן להביא את המלך חוסיין לשולחן הדיונים.

יעקב גיל (המערך):

אז למה לפזר אשליות בקרב היהודים?

שר הביטחון מ' ארנס:

אינני חושב שזו אשליה, אני חושב שזה היגיון צרף.

יעקב גיל (המערך):

אבל אם אתה אומר שאתה רוצה את ירדן במשאומתן ואתה מקים שם יישובים שימנעו את ירדן מלבוא למשאומתן, אז אחת משתיים, או שאתה רוצה שיבואו למשאומתן, או שאתה מטעה אנשים.

רוני מילוא (הליכוד):

חבר הכנסת גיל, אם תקשיב היטב לדברים הנאמרים, תבין מה אומרים.

יעקב גיל (המערך):

אני מציע לך להקשיב, בנוסף על העסקים. אני מציע לך להקשיב.

רוני מילוא (הליכוד):

הי"ד מ' סבידור:

חברי הכנסת, רגע אחד בבקשה, תנו לשר הביטחון לדבר.

שר הביטחון מ' ארנס:

חבר הכנסת צור התבטא כאן ואמר, שעוד מעט לא יהיה על מה לדבר בגלל ההתיישבות היהודית ביהודה ובשומרון.

העם הפלשטינאי או אש"ף — לא יכול היה להסכים לסיפוח נוסף של חלקים מהגדה או מהרצועה.

לכן אני רוצה להגיד, ששתי ההצעות, גם של הממשלה וגם של המערך, אינן מביאות לפתרון ולשלום. אני מודיע שהיתה לי אפשרות עכשיו, לפני שלושה ימים, להיפגש עם משלח של אש"ף בדרג הגבוה ביותר, בראשותו של היושב-ראש יאסר ערפאת, והיה ברור בשיחה — הדבר הוסכם ונאמר בפעם הראשונה בכתב, בהודעה רשמית משותפת שפורסמה — שהבסיס לשלום הוא נסיגת ישראל מכל השטחים שכבשה מאז 1967 והקמת מדינה פלשטינאית עצמאית בהתאם להחלטות האו"ם.

חיים דרוקמן (חזית הדתית לאומית):
זה הכול?

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
פירוש הדבר הוא מדינת ישראל עצמאית ומדינה פלשטינאית עצמאית — זו בצד זו. והדרך לכך היא פתרון בין-לאומי, כואו של שולץ עכשיו רק מסכן במלחמה נוספת נגד סוריה. רק במסגרת הדוטנ, בהסכם טוביטי-אמריקני, כפי שניסו ב-1977, ורק בכיבוד הדדי ובהכרה הדדית בכוונות, אפשר להגיע לפתרון. אין שום פתרון אחר. ואם מדובר על חיים משותפים של יהודים וערבים בצוותא, אוני השר, האם אתה מסכים גם שהפליטים הפלשטינאים יבואו למדינת ישראל לחיות בצוותא עם היהודים? לא יכולות להיות התחליות בגדה מתוך משטר צבאי וכפייה קולוניאלית, ובאותו זמן התנגדות לשוכים של אנשים שגולרו בארץ הזאת ורוצים לחיות יחד עם היהודים במדינת ישראל.

היור"ר מ' סבדור:
מה אתה מציע?

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני מציע להנגיד למדיניות הממשלה, אשר עלולה לסכן את מדינת ישראל.

היור"ר מ' סבדור:
תודה לחבר הכנסת וילנר. חבר הכנסת וילנר, כוודאי תסכים אתי שהיתה פה חריגה כולטת מכל הנהוג לפי התקנון. זאת היתה הודעה אישית פלוס נאום שלא נגע לעניין ההצעה. היתה הצעה להעביר את הנושא לוועדה; היית צריך לנמק למה אתה מציע שההצעה תידון במליאה.

יהודה בן-מאיר (חזית הדתית לאומית):
ההצעה היתה לדון בנושא במליאה.

יעקב גיל (המערך):
אוני היושב-ראש, ההצעה היתה לקיים דיון במליאה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
היתה הצעה לדון במליאה; אני הצעתי להעביר לוועדה.

היור"ר מ' סבדור:
לא הצעת כלום.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הוא אמר שהוא מציע להעביר את הנושא לוועדה. הוא הציע זאת בהתחלת דבריו. אולי היושב-ראש לא הקשיב, אבל חבר הכנסת וילנר הציע זאת.

היור"ר מ' סבדור:
חברי הבית, לפנינו שתי הצעות: האחת — לקיים דיון

להעביר את הנושא לדיון בוועדה. אבל אני רוצה לומר כמה דברים.

בדברי תשובתו מצא שר הביטחון לנכון להגדיר את המדיניות של מפלגתי, של המפלגה הקומוניסטית הישראלית, במילים: "אם לא עוינות למדינת ישראל, אז לפחות אדישות". אני רואה בדברים האלה הנאמרים על-ידי שר בממשלה לא הגדרה — לא הגדרה מדעית של פרופסור ולא של שר — אלא פשוט הסתה מקרטיסטית. אני רוצה להכריז מעל במת הנכנסת, שהמפלגה הקומוניסטית הישראלית עושה הכול כדי להבטיח את עצמאותה, ריבונותה וביטחונה של מדינת ישראל. על-ידי מאבק בלתי מתפשר עם המדיניות השלטת, שאנחנו משוכנעים שהיא לא רק מביאה לאלפי הרוגים ופצועים בלבנון, אלא מסכנת את עצם קיומה של מדינת ישראל.

לכן, בלי אפיתטיס, אוני, לדעתנו פועלים אתם נגד מדינת ישראל ואתם מסכנים את עם ישראל ואת מדינת ישראל. אנחנו, במדיניות שלנו, עושים הכול כדי להציל את עם ישראל ואת מדינת ישראל משואה אפסרית. שאתם מוליכים אליה. לכן אין עוינות או אדישות מצדנו. אילו היינו אדישים, היינו תומכים בכך; תוכלו עד הסוף להתהום. אבל מפני שאיננו אדישים, מפני שאנחנו כואבים את כאב העם שלנו, אנחנו לוחמים בכל כוחנו נגד המדיניות שלכם, למען הצלת עם ישראל ומדינת ישראל. זאת המדיניות שלנו.

ואם נגעת בבחירות — חבר הכנסת טובי כבר אמר לך, שלא לחיות באשליות, נכון, המספרים נכונים, בבחירות האחרונות 45% של האוכלוסייה הערבית הצביעו בעד רשימת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, וזה פחות מכבחיירות הקודמות; נכון, אבל הסיבה איננה ירידת ההשפעה, אלא העובדה שגם בציבור הערבי וגם בציבור היהודי היו כאלה אשר הצביעו בעד המערך רק כדי למנוע קדנציה נוספת של הליכוד. אוהדים מסוימים שלנו אמרו לנו: אנחנו רוצים שהנשיא יטיל את התפקיד של הקמת הממשלה לא על מנחם בגין אלא על מישהו אחר, מהמערך או כל אחד אחר, כדי למנוע את הסכנה של קדנציה שנייה של הליכוד. לכן, זה לא היה בגלל ירידת השפעה של המפלגה שלנו, אלא להיפך.

היור"ר מ' סבדור:
חבר הכנסת וילנר — — —

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זה כמקום הודעה אישית. רציתי לחסוך זמן ולא לדבר פעמים.

היור"ר מ' סבדור:
מה הצעתך? אתה כעצמך מודה שזאת הודעה אישית. אני הייתי טולרנטי; אבל תגיד בבקשה מה אתה מציע. השר "סיבך" איתך בהצעתו, אני מבין. מה אתה מציע?

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני מציע קודם כול לראות, שהנימוקים של השר אינם נימוקים. אפשר היה להגיד דבר פשוט: אנחנו בעד ארץ-ישראל השלמה, זה שלנו, מצד אחד של ירדן, אחר כך אולי גם מצד השני. אילו השר היה אומר כך — היה הדבר ברור. אבל אין לתת נימוקים שאינם עומדים במבחן ההיגיון.

אין פה שאלה של ביטחון, מכיוון שהיה מאחו צבאי. זה פשוט חלק של הגשמת הסיפוח הזוחל לקראת סיפוח רשמי של כל השטחים. אנחנו איננו מודהים גם עם העמדה שהביע המערך, מה שקרוי פשרה טריטוריאלית. הלוא המערך ניהל פה במשך כמעט 30 שנה שיחות עם חוסיין, ואפילו חוסיין — לא

חוברת כ"ד. ישיבה קצ"ד

— אזורת ברכה-עילית כיום העצמאות: החרפת התהליכים הכלכליים הלאומיים —

בעד ההצעה להעביר את הנושא
לדיון בוועדה — מיעוט
ההצעה לקיים דיון בנושא במליאת הכנסת
תקבלה.

היו"ר מ' סבידור:

כרוב קולות הכנסת החליטה לקיים דיון בנושא במליאה.

במליאה; השנייה — להעביר את הנושא לוועדה. אני מעמיד
אותן להצבעה זו מול זו.

ה צ ב ע

בעד ההצעה לקיים דיון בנושא
במליאת הכנסת — רוב

ד. החרפת התהליכים הכלכליים הלאומיים

האינפלציה העולמית המצטברת היתה כ-5.8%. אם כן, הפיגור
הריאלי בקצב פיתוח השקל לעומת סל המטבעות הוא כ-16%.
פירוש הדבר הוא, שבמשך שנה ורבע ירד כושר התחרות של
המוצרים הישראליים עם מוצרים בעולם כשיעור זה. מצב
חמור בהרבה נתהווה כמצב השקל לעומת המטבעות
האירופיים. הפיגור אחרי עליית מדד המחירים לצרכן של
פיתוח השקל לעומת הלירה שטרלינג, מאז תחילת 1982, הוא
42%. כלומר, ירדת כושר התחרות של מוצרים ישראליים
בבריטניה הוא כ-35%. כיצד יכול יצוא להתמודד בתנאים
כאלה, להיאבק בהם, להיות רווחי, להתפתח, לצמוח ולאפשר
התרחבות של מפעלי היצוא?

מדיניות האטת הפיתוחים כולטת מאוד במחצית השנה
האחרונה. מאז אוקטובר 1982 פיגור פיתוח השקל לעומת סל
המטבעות אחר עליית מדד המחירים לצרכן כ-27% במונחים
שנתיים. זאת על רקע האטה בולטת ביותר באינפלציה
העולמית באותה תקופה. הווי אומר, שבמחצית השנה
האחרונה הירידה בכושר התחרות של ישראל בעולם היא
בשיעור המחקר ל-25% במונחים שנתיים. מדהים ממש הוא
הפיגור של פיתוח השקל לעומת הלירה שטרלינג במחצית
השנה האחרונה. פיגור המגיע ל-60% במונחים שנתיים.
התהליך הזה, המכוון על-ידי הממשלה — כפי שהיא עצמה
מודה בכך — פגע קשות ביציגים המקומיים המתחרים עם
מוצרי היבוא. היציגים קיבלו פיצוי חלקי בלבד על פיגור זה
דרך תוכנית ביטוח השער.

האטת קצב הפיתוח, הפוגעת ביצוא ומסכסדת ומעוררת
את היבוא, נערכת בתקופה שבה מחמיר ביותר המאזן המסחרי
של ישראל. בתקופת ינואר-מרס השנה, 1983, גבוה הגירעון
המסחרי כ-27% מהגירעון שהיה כרבע הראשון של 1982,
למרות ירידה של 190 מיליון דולר ביבוא הדלק. הגירעון
המסחרי, ללא יבוא הדלק, גדל ברבע הראשון של השנה הזאת
לעומת התקופה המקבילה אשחקד כשיעור של 99 מיליון דולר,
כלומר, כ-350% — ו"אין סיבה לשינוי המדיניות".

יקטור שם-טוב (המערך):
אנחנו בדרך הנכונה:

גד יעקבי (המערך):

על-פי מגמת התקופה ינואר-מרס יש לצפות, שהגירעון
המסחרי יגיע לכ-4 מיליארדי דולר בשנת 1983, וכתוצאה מכך
הגירעון הכולל במאזן התשלומים יגיע ל-5.5 מיליארדי דולר.
אלמלא ירידת מחירי הדלק, אלמלא ירידת מחירי מוצרי יבוא
אחרים, הוא היה מגיע, ואולי יגיע ל-6 מיליארדי דולר.

ביצוא התעשייתי ללא יהלומים היתה ירידה של 13.5%.
בתקופת ינואר-מרס השנה, הירידה ביצוא ענפי המחכת
והאלקטרוניקה, שהיו כעבר ענפי הצמיחה, הענפים המובילים
ביצוא התעשייתי, היא של כ-22%. וביצוא החקלאי היא של
כ-18%.

היו"ר מ' סבידור:
אנו עוברים לנושא השני בסדר-היום: החרפת התהליכים
הכלכליים הלאומיים. ינמק את ההצעה חבר הכנסת גד יעקבי,
אתכבד להזמין.

גד יעקבי (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנו בעיצומו של משבר
לכלי-החבתי עמוק, המוטווה עדיין על-ידי זכובו מופקר של
מטבע-חוץ, הרס היצוא, עידוד היבוא והתנפחות הוצאות
הממשלה. מה פורח ועולה כמדינת ישראל? — המחירים,
היבוא, המסים, החוב הלאומי החיצוני, השירותים, הפערים
החברתיים והאבטלה, אלה עולים, ומה קמל ומצטמק ויורד?
— הייצור והיצוא, הצמיחה, התעשייה, החקלאות, התיירות,
הפרינן והתעסוקה, וכל זה לא "מזיז" לממשלה. אין סיבה
לשינוי המדיניות — אומר שר האוצר שוב, לאחר שחזר
מארצות-הברית.

חברי הכנסת, כלכלת "הבלוף הגדול" נחשפת והולכת מול
עינינו, והציבור והמשק ממשכים להיות שפן ניסיונות של
הממשלה. שביחת הרופאים, סכסוך העבודה עם המורים
וחעושים אחרים מעידים על מצבה הקליני-הרפואי של
הממשלה. רק כירורגיה עשויה לפתור, לשפר את המצב. יש
הכרח להחליף את המדיניות ההתאברותית הקיימת במדיניות
אחרת, שתעודד את יצוא התעשייה, החקלאות והתיירות;
שתכלום יבוא מסוכסד, שהוא יבוא אבטלה; שתגביל את
הוצאות הממשלה המתנפחות ותמנע מיסוי חדש ונוסף;
שתחתור להסכם כלכלי חברתי-לאומי — עסקת חבילה;
שתיסייע לחילוץ המשק והחכרה מהברץ העמוק שבו הם
תקועים עתה.

הממשלה הזאת ממולכדת בדרכה הקיימת, היא לא תוכל
לעשות זאת. יש הכרח בחילופי דרך ובחילופי מדיניות על-ידי
ממשלה אחרת.

יהודי רחמן שאל אותי לפני הדיון הזה: לא די שהם נכשלו
— מדוע תצליף בהם, מדוע תבקר אותם? השאלה אינה
כישלונם שלהם; אין מדובר בעניין פרטי או בניסוי אנרגיה או
כנידול עצי באוכב בסואוילנד, לא בכך מדובר. מדובר בכך
שהמעבדה שבה נערכים הניסויים האלה היא אנחנו, מדינת
ישראל, החברה הישראלית, הציונות, עתיד המשק, יכולתו
להתפתח, לצמוח ולקלוט. אומנם גם החזאים שוכחים, כמו
האחרים, אך העתיד מגיע ומתקרב ואנחנו מוכרים אותו מדי
יום.

חברי הכנסת, מדיניות שער החליפין, היצוא והיבוא, מאזן
התשלומים והחוב החיצוני שלנו הופכים להיות למוקד המרכזי
של תהליך ההדרדרות הכלכלי שאנחנו נתונים בו. מאז ראשית
שנת 1982 ועד לסוף הרבע הראשון, סוף מרס, השנה נוצר
פיגור קצטבר של פיתוח השקל לעומת סל המטבעות בהשוואה
לעליית מדד המחירים לצרכן בשיעור של 23%. באותה תקופה,

ב־1981, שנת הכחירות, ו־20,000 בשנת 1980 — פי ארבעה. עוד מעט המכוניות האלה תעמודנה ולא תוכלנה לנסוע משום שהתשתית איננה מפותחת; לא, היא מפותחת, אבל רק ביהודה ובשומרון.

חוץ כשנה וחצי יצטמצם הסיוע האמריקני הנקי לישראל, כלומר, הסיוע פחות החזר המלוות, לאפס. תשלומי הריבית השנה לבדם יהיו מיליארד ורבע דולר. זה לא מדאיג? מי אחראי להתמודדות עם המצב הזה?

מוקד שני הוא האינפלציה. היא, אגב, לא שמעה על המדיניות הכלכלית החדשה, היא ממשיכה להתנהג כאילו כל מה שמודיע שר האוצר לא שייך לה. במרס היא עלתה בשיעור הכי גבוה זה 20 שנה; ברבע-הראשון של 1983 היא עלתה בשיעור הכי גבוה מאז קום המדינה; בשנת התקציב האחרונה היא עלתה ב־134% — השיעור הגבוה ביותר מאז קום המדינה. שר האוצר נטל את האליפות מיגאל הורביץ. יגאל הורביץ הפך להיות סגן אלוף האינפלציה. שר האוצר הפך להיות אלוף האינפלציה בשנת התקציב האחרונה. האינפלציה לא מתחשבת כמה שאתם אומרים. היא אטומה. היא אדישה. היא מתחשבת כמה שאתם עושים ולא כמה שאתם אומרים.

אחד הביטויים הציוורים למתרחש הוא הדמיון והחזון שמפעיל בנק ישראל עכשיו. מתוך ראיית העתיד, בתכנונם של שטרות חדשים, כדי להדביק את המראת המחזירים, נתבשרנו השבוע על חנוון שטר ועליו דיוקנו של ש”י עגנון — אוי לעגנון שלכך הוא הגיע — שטר בן 10,000 שקל. איזה חזון, איזו ראיית הנולד, איזו תקווה לאינפלציה הישראלית; 10,000 שקל. כן מתכננים שטר של 5,000 שקל עם דיוקנו של לוי אשכול, זיכרוננו לברכה.

שמעון פרס (המערך):

זה שקל ספרותי, לא ספרתי.

גד יעקבי (המערך):

כפי שנאמר, ”באין חזון — יפרע עם”, יש חזון: 10,000 שקל, 5,000 שקל, דמיוניהם של אישים כמו ש”י עגנון, לוי אשכול.

יעקב גיל (המערך):

מי יפרע את חובותיו של העם?

גד יעקבי (המערך):

רבותי חברי הכנסת, מאז המהפך הפוליטי ביוני 1977 עלו המחירים בישראל פי 53, ב־5.300%; פי שניים משיעור עליית המחירים מאז קום המדינה ועד יוני 1977, במשך 29 שנים. זה הישג גדול. פה היתה צמיחה. פה היתה המראה. פה היה חזון. פה היתה תנופה אדירה. לא ניתן עוד לגייס אליבי.

יוסי שריד (המערך):

לאור הניסיון עם השקל אולי כדאי להציע לנסות משהו אחר, כמו זה.

גד יעקבי (המערך):

זה כבר הוצע בעבר על-ידי חבר הכנסת אמוראי. אני בטוח שזה נרשם בבנק ישראל והם עובדים על זה. אני בטוח, הם עובדים על זה.

גם השכר איננו יכול עוד להיות שיער לעזאזל. הוא לא יכול עוד להיות אליבי. ב־1982 היתה ירידה ריאלית של 1% בשכר. בשנת התודשים האחרונים — ירידה ריאלית גדולה יותר.

הנתונים התמורים על מצב מאון התשלומים הם איתור אפשרי לסכנתה של אבטלה. אומנם בשנת 1982 התייצב שיעור האבטלה במשק על כ־5% מכוח העבודה האזרחי, אבל בשנת 1982 התרחשו שתי תופעות חריגות. שתיהן כחוצאה ממלחמת ”שלום הגליל“, עקב שחרורם של חיילים מן השירות הסדיר והקריאה המוגברת של כוח אדם לשירות מילואים. אלמלא זאת, היה מגיע שיעור האבטלה בישראל ל־7% כבר בשנה שעברה. פירוש הדבר הוא כ־90,000 בלתי מועסקים. באזורי הפיתוח שיעור האבטלה הוא פי שלושה לעומת מרכז הארץ, ופירוש הדבר הוא מכה קשה לאותם אזורים אשר חייבים לעמוד בראש סדר העדיפויות של הפיתוח הכלכלי והלאומי שלנו.

כאשר דוחקים את הייצור המקומי על-ידי הוולה מכוונת של היבוא, פוגעים ביצוא וגורמים להתכווצות — מביאים בכרח לגידול האבטלה הסמויה, לניוון מבנה המשק ולעיוותו. לכן אנחנו רואים מול עינינו התרחבות מהירה של מספר העובדים בשירותים הפיננסיים, הציבוריים והמסחריים, קיפאון בתעשייה וירידה במספר העובדים בחקלאות ובכנייה. באופן קונקרטי יותר — בחמש השנים האחרונות, עד סוף 1982, גדל מספר העובדים בשירותים בישראל ב־61,000, בתעשייה — ב־10,000 כלכד, ובחקלאות ובכנייה ירד מספר העובדים.

ירידת היצוא, עליית היבוא, הגברת התלות החיצונית, הפגיעה בייצור המקומי ואיום האבטלה הם תהליכים המתרחשים מול עינינו, והם סכנות קשות מאוד לחברה ולמשק בישראל. הם תוצאה של מדיניות מכוונת של הממשלה. אך באורח מדהים ”אין סיבה“ — אני מצטט — ”לשנות את המדיניות“.

הפכנו לעם של יבואנים, אומר שר התעשייה והמסחר, אבל משום מה אין הוא קושר זאת עם עידודו של היבוא והוולתו ועם הפגיעה החמורה ביצוא, כאילו אנחנו חיים על שתי פלנטות נפרדות: האחת — מה שקורה במציאות, והשנייה — המדיניות המתנהלת במכוון על-ידי הממשלה.

ביצבור שוררת כהלה של רכישת מטבע-חוץ. רבותי חברי הכנסת, חודשים האחרונים רוכש הציבור מאות מיליוני דולרים. זהו סחורה וזלה כמכוון — ומה תימה שכך הציבור נוהג? כאשר מוזילים את מטבע-החוץ לא רק פוגעים במשק, לא רק מעורדים את היבוא, אלא מעורדים את הציבור לרכוש את הסחורה הספקולטיבית הזאת.

מדינה, הפושטת ידה לסיוע ולחרומות, פוגעת ביצוא שלה? מעודדת את היבוא אליה דבר לא מתרחש, כאילו לא זה מצבה האמיתי? הרי זו מדיניות של חלם כלכלי. הרי יותר ויותר אנשים בישראל מכינים זאת. הרי יותר ויותר שרים מדברים על כך. הרי רוב הכלכלנים בישראל אומרים זאת וכותבים זאת. הרי רוב ראשי המשק מהרעים על כך. הרי גניד בנק ישראל טוען שיש לשנות את המדיניות. איזה מצב נחושה דרוש כדי שלא לעשות? כמה עזות מצח דרושה?

הגירעון המסחרי ברבע הראשון של השנה היה 770 מיליון דולר, והוא גדול ב־164 מיליון דולר יותר מבשנה שעברה; אלמלא הוזלת הדלק היה שיעור הגידול 400 מיליון דולר, גידול של 65%. אם זה לא משבר במאון התשלומים, מה זה? זה יותר מכל הכנסותיה של המגזית היהודית המאוחדת; ואנחנו הולכים ומגייסים כסף, מעט, וחושבים שבכך אנחנו נסדיר את ענייני הכלכלה הלאומית שלנו ונעלה על הרך המלך?

79,000 כלי רכב חדשים יובאו בשנת 1982 לעומת 39,000

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

— — —

גד יעקבי (המערך):

שנית, העובדה שהשנה יש התחלות בנייה ביהודה ובשומרון יותר מכלל אזורי הפיתוח בישראל היא עובדה ברורה. היא נמסרה בפומבי על-ידי שר הבינוי והשיכון.

היור"ר מ' סבידור:

זה חורג מהתקן, חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד.

גד יעקבי (המערך):

שלישית, העובדה שמרחק נסיעה של עשר דקות מכפר-סבא שונה ממרחק של שעתים נסיעה מכפר-סבא, מכרמיאל או ממעלות וממרכז הגליל — היא עובדה שהיתה חייבת להביא את ממשלת ישראל לסכסוך את ההתיישבות בגליל יותר מאת ההתיישבות ביהודה ובשומרון, ואת זה אינכם עושים. אתם עושים את ההיפך מזה. לכן, כאשר הנימוקים חלשים, כדאי להוריד את הקול.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

כדאי שתעשה זאת.

גד יעקבי (המערך):

תודה. אבל בעובדות לא תוכל לחלוק עלי, משום שהעובדות האלה מוכחות.

הציבור והמשק הפכו למסחטת מסים למימון שינויותיה של הממשלה והתנפחות הוצאותיה. מאז יוני 1982 — תחילת מבצע "שלוש הגליל" — הטול על הציבור במדינת ישראל מסים חדשים בהיקף של 120 מיליארד שקל. המסים יהיו השנה 54% מהחפוקה הלאומית שלנו. לעומת 37% ב-1981, כלומר גידול של נטל המיסוי על הציבור בשיעור של 45% מאז שנת הבחירות. כאשר נטל המיסוי הריאלי גדל עקב מסים חדשים, בתקופה של קיפאון כלכלי ושל שפל ואי-צמיחה, זוהי מכה נוספת הפוגעת ביכולתו של המשק להתאושש, ביכולתו של הציבור להשקיע.

חרשה לי, אדוני שר האוצר, חבר הכנסת יורם ארידור, להזכיר דבר שאולי נשכח. מדי פעם שומע אני את הטענה: אתם לא התרעתם כאשר התהליכים האלה התרחשו. ובכן, ב-28 בינואר 1981, לפני הבחירות, די סמוך לכניסתך לתפקידך כשר האוצר, ואני מוכרת להודות שאז חשבתי שאתה, ככלכלן — ואינני אומר זאת במרכאות ואינני מזלזל בידע שלך, בניגוד ללודולף באחרים — תקרא נכון את התהליכים ותנהל מדיניות נכונה. או אמרתי בכנסת בהצעה לסדר-היום, בטון מאוד מתון: "חשש כבד קיים כבר עתה, כשעתיד המשק עלול להיות ממושכן לטובתם של שיקולי בחירות חולפים — — — נראה לי שעלול להיות מצב, שהממשלה תשלים עם הגברתה של התלות הכלכלית ועם ויתור על מטבע-חרץ, כדי ליצור אשליה של בלימת האינפלציה. כל אלה" — אמרתי — "עלולים להיות פצצת זמן כלכלית חמורה, העלולה לגרום להתדרדרות המשק בעתיד". זמן לא רב לאחר מכן, ב-18 במרץ 1981, העליתי שוב הצעה לסדר-היום, כי ראינו שהתהליכים מתחמרים. אמרתי: "מצב המדינה במטבע-חרץ יחריף. אנחנו רואים מול עינינו ירידה בהיקף היצוא בחודשים האחרונים. מתחוללת עלייה בהיקף היבוא — — — כל אלה הם כגוד של המדינה, סיכון נוסף של העתיד וטבת ההווה — — — התחושה של ההקלה לכאורה, של הקוסמטיקה, של הפונד על הלחיים, של ההזנחה, עלולה להסיח את הדעת מן החומרה האמיתית של המצב ומן הצורך להתמודד עם החומרה הזאת".

שורש הבעיה, לפי נגיד בנק ישראל — והוא איננו נגיד אמין במיוחד, בוודאי לא מרוחק מן הממסד, בוודאי לא נתמנה בניגוד לדעתה של הממשלה, בוודאי לא בניגוד לדעתו של שר האוצר — שאמר: המוקד הוא כהתנפחות הוצאות הממשלה.

עדילא אמוראי (המערך):

הוא אמר גם יותר מזה. הוא אמר שברקע של כל העניין עומדת המדיניות של 1981. שהיתה כידוע שנת הבחירות. כך הוא אמר רשמית בהופעה בפני ועדה של הכנסת.

גד יעקבי (המערך):

והפעם הזאת הוא צודק.

בלימת הוצאות הממשלה כמשולב עם התאמת הפיחותים לאינפלציה עשויה לחולל את השינוי — לבלום את עליית המחירים תוך שיפור המצב במטבע-חרץ. אפילו נגיד בנק ישראל, כפי שאמרתי, טוען זאת במפגעי והגיש על כך מסמך לכנסת. כל ראשי המשק טוענים זאת. רוב הכלכלנים האקדמיים טוענים זאת, ובחשאי — רוב הפקידות הבכירה במשרדי התעשייה והמסחר כשיחות פרטיות, שמא כל אלה אינם מבינים בכלכלה, והתורה כולה היא אך ורק כראשו של אדם אחר?

במקום לעשות זאת אתם ממשיכים בתקציב מנופח, השופך כסף על ראשי ההרים כשומרון. 100 מיליארד שקל כמחירים קבועים יושקעו שם כארבע השנים הקרובות. התבשרנו; 4,500 התחלות בנייה כשומרון וביהודה השנה, יותר מכלל אזורי הפיתוח.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

חבר הכנסת יעקבי, אתה יודע שבאזורי הפיתוח יש דירות מוכנות ובאזורי שומרון יהודה מרבית ההשקעה היא של המתישבים עצמם.

יעקב גיל (המערך):

מי כמוך יודע זאת.

גד יעקבי (המערך):

חבר הכנסת יגאל כהן-אורגד, אתה יודע היטב, כמוני, ש-90% ממחיר הקרקע ביהודה ובשומרון מסובסדים על-ידי הממשלה ברכישותיהם של אנשים פרטיים.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

גד יעקבי (המערך):
ואתה יודע שהפיחת הנעשה שם מסובסד ב-80% על-ידי הממשלה.

יעקב גיל (המערך):

אתה יודע את זה. אתה צריך לדעת את זה.

גד יעקבי (המערך):

והנתונים האלה נמסרו על-ידי שר הבינוי והשיכון לוועדת הכלכלה של הכנסת.

יגאל כהן-אורגד (הליכוד):

הקרקע אינה מסובסדת. האנשים רוכשים אותה באופן פרטי. והקרקע הציבורית אין עליה כל הוצאות — —

גד יעקבי (המערך):

אני מציע לך, קודם כול, לרשום לפניך, שהעובדה שהשנה הממשלה מסבסדת את ההשקעות ביהודה ובשומרון ב-20 מיליארד שקל נמסרה ברבים, בפומבי, על-ידי שר מרכזי בממשלה.

ההסתדרות. אי אפשר מצד אחד לבוא מעל בימת הכנסת ולדרוש עסקת חבילה ומצד אחר לא לתמוך לממשלה במאבקה לשמור יסודות קיימים של עסקה כזאת.

עכשיו אומר מפני מה אנחנו עומדים ונמשיך לעמוד בעניין הרופאים. נמשיך לכבד את הסכם המסגרת עם ההסתדרות.

י"א צבן (המערך):

אתה יודע שלא תצליחו להמשיך כזאת ורק תגרמו לסבל רב יותר. מי שצריך — צריך לתת לו. יש מקרים יוצאים מן הכלל.

שר האוצר י' ארידור:

כפני אילו דרישות נמשיך לעמוד? — לא כפני הדרישות של הרופאים בדרגות הנמוכות. להם הצענו לתת תוספת התוספת הזאת היא של 25% — 30% משכרם. אנחנו הצענו —

י"א צבן (המערך):

זה צחוק. כדירה.

שר האוצר י' ארידור:

אדוני היושב ראש, האם אני יכול לדבר?

הי"ר מ' סכידור:

חבר הכנסת צבן, אני מבקש לא להפריע. אדוני השר, בבקשה.

שר האוצר י' ארידור:

הצענו לרופאים בדרגות הנמוכות תוספת של 25% — 30%. התוספת הכוללת תהיה כהתאם להסכם המסגרת. אנחנו באים לקראת הרופאים בדרגות הנמוכות, אלא שתובעים תוספת של יותר מ-100% לכל הדרגות.

עכשיו ניתן את המספרים לפי הדרישות ולפי השכר הקיים.

ויקטור שפיטוב (המערך):

מה דעתו של שר הבריאות בעניין זה?

שר האוצר י' ארידור:

אני זוכר את דעתו של שר הבריאות לשעבר בעניין זה, כאשר יצא נגד שיטת השביתה של הרופאים על חשבון החולים.

ויקטור שפיטוב (המערך):

או לא שכתו כמשך חודשיים.

שר האוצר י' ארידור:

ובכן, קודם אומר את המצב הקיים ואחר כך אומר מהי הדרישה לגבי המשכורות הכוללות, כולל שכר משולב, כולל כל התוספות — המצב הקיים הוא לפי המשכורת או ההשתכרות הכוללת בדרגה שאני מציין, והוא גם לפני שקיבלו את תוספת השכר שהממשלה מציעה: מתמחה מתחיל משתכר היום בממוצע 38,800 שקלים לחודש. דרישת ההסתדרות הרפואית — 107,800 שקלים; מתמחה בסוף ההתמחות משתכר היום 43,450 שקלים לחודש.

י"א צבן (המערך):

תמורת כמה שעות עבודה?

יוסי שריד (המערך):

למספרים האלה אין שום שחר.

שר האוצר י' ארידור:

הדרישה של ההסתדרות הרפואית היא 131,400 שקלים

על זה השיב שר האוצר: "המעשים שהממשלה הזאת עושה יביאו להגברת הצמיחה הכלכלית. המלחמה באינפלציה של העלויות חסייע לבלום את מירון האינפלציה. שינויים במדרגות המס יסייעו להגברת התמרון לעבודה — — כל זה יביא להגברת הצמיחה הכלכלית אפילו מעבר לנתונים הקבועים היום כתקציב הלאומי". דברים אלה אתה אומרם כאן במליאת הכנסת, והם נרשמו ב"דברי הכנסת". כמובן, מה שקרה לא רק שאינו כהתאם למה שאמרת אלא הוא אף הפוך למה שאמרת, ולא רק שלא התקרכת לתקציב הלאומי אלא שאין שום דמיון בין התקציב הלאומי לבין מה שהתחולל במציאות.

יש בכל זאת מקום ללמוד לקחים. מדובר באחריות לגורלה של המדינה. יש להחליף את המדיניות. אין די בתיקונה. היא מוליכה למלכוד, להחמרת המצב החיצוני של המדינה, להמשך האינפלציה. לקיפאון בצמיחה ולסכנת אבטלה. כל יום שבו התהליכים נמשכים, הם מחריפים את הסכנה לעתיד.

המדיניות הדרושה עתה היא: התאמה הדרגתית של השינוי בשער החליפין לקצב עליית המחירים, כדי לעודד את היצוא, לבלום את היבוא, לבלום את ייבוא האבטלה ולמנוע כזבו חמור במטבעי-חרץ. כדי למנוע השפעה אינפלציונית יש להגביר את החיסכון הציבורי, על ידי הקטנת הגירעון בתקציב המדינה, ואת צמצום הדפסת הכסף: יש לבחון אפשרות של עסקת חבילה, של הסכם כלכלי-הברתי-לאומי: יש להפחית את המיסוי על עובדים ועל מפעלי יצוא: יש להקפיד על מניעת יבוא כתנאי היצף, ההורס את המשק המקומי: יש לקבוע סדר עדיפויות חדש בתקציב המדינה, תוך מתן עידוד והעדפה לענפי הייצור והיצוא ומחליפי היבוא, לאזורי הפיתוח, אין להטיל מסים חדשים, הפוגעים בצמיחה, ואין להמשיך במלווה "שלוש הגליל", שהוא גרסטיבי, פוגע בחלשים ומחזק את החזקים.

לצערי הרב, הממשלה הזאת לא תוכל להגשים את המדיניות החדשה. היא ממולכרת במדיניות הרפתקנית בתחומי הביטחון והחרץ ובפופוליוזים כלכלי וחברתי בתחומי הפנים. עליה ללכת, עליה לפנות את מקומה לממשלה אחרת, שתעסוק בכעיות האמיתיות של ישראל בשפיות דעת, כאחריות לעתיד, כתבונה, כאיוון נאות, כדי לחלץ את המדינה מהכרץ הטובעני שבו אנו תקועים עתה ולשנות את הנתיב המסוכן שעליו עלינו: וזה ניתן להיעשות. אני מאמין שלרוב אזרחי ישראל אכפת מה קורה ומה יקרה למדינה הזאת, אין הם רוצים בהתדרדרותה, חלקם שבויים במקסם השואה של שפע מדומה והבטחות טרק. יש להסיר את הלוט, להביט אל פני המציאות ולשנות את הכיוון.

הי"ר מ' סכידור:

תודה לחבר הכנסת גד יעקבי. אתכבד להזמין את שר האוצר.

שר האוצר י' ארידור:

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, העמדה של חבר הכנסת גד יעקבי בנושאים שהוא טיפל בהם לא הייתה ברורה לי. יכול להיות שכרוב הנושאים היו לו יותר מעמדה אחת.

אתחיל בעניין שביתת הרופאים. מצד אחד בא חבר הכנסת גד יעקבי ודורש עסקת חבילה במשק, מהו יסוד מרכזי בעסקת חבילה כמשק? — הבנה בין הממשלה ובין ההסתדרות, מה אנחנו, הממשלה, עושים בשביתת הרופאים? — אנחנו מכבדים את הסכם המסגרת עם ההסתדרות ועומדים עליו. הרבה יותר קל להיכנע, ויותר ולשבור את הסכם המסגרת עם

המסגרת, אבל נלך לקראת הרופאים בדרגות הנמוכות. זאת דרישה צודקת, ואנחנו צריכים ללכת לקראתם.

יאיר צבן (המעריך):
לא תצליחו.

שר האוצר י' ארידור:

מה אפשר לעשות שניצוי ההסתדרות הרפואית לא דואגים דווקא לדרגות הנמוכות? הם דואגים, כשם החלשים, לתת לחוקים, כדאי שתכדי הכנסת ידעו זאת.

לקחנו את דרישות הרופאים ובנוכחות נציגיהם הן הוכנסו למחשב, כדי לחשב את המשמעות התקציבית שלהן. אנחנו פרסמנו את המספר של 35 מיליארד שקל תוספת ברוטו לתקציב. המספר הזה מבוסס על חישובים המשתרעים על פני שלושה עמודים המונחים לפני, לא אלאה את הכנסת בכל הפרטים. כל שלושת העמודים האלה הוקראו לנציגי ההסתדרות הרפואית. איש מהם לא חלק בנוכחותנו על המספרים האלה. נכח גם נציג משרד הבריאות.

אקרא רק מספרים עיקריים. הכפלת השכר המשולב — תביעת ההסתדרות הרפואית — נדרשת תוספת ברוטו של 15 מיליארד שקלים, נטו — בין 3.6 ל-5.5 מיליארדי שקל; קיצוד שעות העבודה, תוספת ברוטו נדרשת 5 מיליארדי שקל, נטו — בין 0.3 ל-0.5 מיליארד שקל; הכפלת השכר המשולב וקיצוד שעות העבודה כאשר הם משולבים ביחד — תוספת התקציב ברוטו: 24 מיליארד שקל, תוספת נטו — בין 6.6 ל-10 מיליארד שקל.

הפעלת הסכם המסגרת על כל המרכיבים הקודמים שהזכרתי — כלומר, התוספת שהוסכם עליה לגבי כל ציבור השכירים במשק — תוספת ברוטו מסתכמת ב-33 מיליארד שקל; תוספת נטו — עד 9.6 מיליארד שקל. תביעות נוספות אחרות של הרופאים — 1.5 מיליארד שקלים, תוספת נטו — עד 0.75 מיליארד שקלים, סך כל התביעות המצטברות, לא כולל תביעות לא ממומנות, כלומר תביעות שאי-אפשר לתת להן ביטוי כמותי — 34.5 מיליארד שקל. תוספת המקורות הנדרשת — 10.2 עד 15.25 מיליארד שקל נטו לרופאים, הוצאות הממשלה הן גדולות יותר, מפני שכאן לא נכללות ההוצאות התקציביות של הממשלה לתשלומים סוציאליים. ההוצאה התקציבית ברוטו היא 34.5 מיליארד, החשלום לרופאים — בין 10.2 ל-15.25 מיליארד שקל.

יאיר צבן (המעריך):
כמה אחם מוכנים להקציב לזה?

שר האוצר י' ארידור:

נתתי זאת משני הצדדים. נתתי את הצד התקציבי ברוטו וגם נטו לרופאים. נתתי איך הדברים האלה מתבטאים בתוספת של עשרות אלפי ולפעמים גם מאות אלפי שקלים לשכר של רופאים.

ואנחנו באים ואומרים: נשמור על הסכם המסגרת; ובתוך הסכם המסגרת, כפי שחתמנו עם ההסתדרות, אנחנו יכולים לתת לרופאים החלשים. אבל ההסתדרות הרפואית אומרת לנו: זה לא, ואנחנו נעשה שבייתה על גבם של החולים. אני חושב שצריך להוקיע, מוסריה, את התביעה הזאת — להתעשר על חשבון מצב בריאותם של החולים. הם דורשים להכפיל את השכר לרופאים שמקבלים עשרות אלפי שקלים לחודש, לא רק לחלשים.

עכשיו אני קורא בעיתון של היום: "ישישה בת 86, חולת לב הסובלת מלחץ רם גבוה, נאלצה אתמול להמתין 8 שעות עד

לחודש; ממתה מתחיל משתכר היום 48,700 שקלים לחודש בממוצע. הדישה של ההסתדרות הרפואית היא 153,000 שקלים לחודש.

יאיר צבן (המעריך):

אתה חייב לומר שזה תמורת עבודה של שלוש משרות.

יעקב ז'אק אמיר (המעריך):

תדבק על שכר של משרה אחת, לא של שתיים שלוש משרות.

שר האוצר י' ארידור:

מומחה בכיר משתכר היום 60,700 שקלים לחודש. הדישה של ההסתדרות הרפואית — 178,500 שקלים לחודש; מומחים ומנהלים בדרגה הגבוהה כשיא הווחק משתכרים היום 87,500 שקלים לחודש. הדישה של ההסתדרות הרפואית — 227,500 שקלים לחודש.

המספרים שצינתי מחושבים, כמוכן, על-פי סך המשכורת המשולמת היום עם כל התוספות המשתלמות. זה מה שמקבלים. זה מה שדורשים. אם מביאים בחשבון את הדישות של ההסתדרות הרפואית ומוסיפים עליהן את כל התוספות המתקבלות היום, אני רוצה שהדברים האלה יהיו ברוזים.

יאיר צבן (המעריך):

מה אחם מציעים להם?

שר האוצר י' ארידור:

למשל, גם היום למעלה מ-1,200 רופאים משתכרים למעלה מ-100,000 שקלים לחודש.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
ברוטו או נטו?

שר האוצר י' ארידור:

כל הנתונים הם ברוטו, גם הנתונים שמקבלים היום וגם הנתונים הנדרשים.

השכר הממוצע במשק לאותה תקופה — בערך ינואר — שאליה מתייחסות הדישות האלה, הוא קרוב ל-25,000 שקלים. פירוש הדבר שמתמחה מתחיל, לפני שהוספנו תוספת, משתכר כבר היום בערך 50% יותר מהשכר הממוצע ומציעים לתת לו פי ארבעה מהשכר הממוצע.

יאיר צבן (המעריך):

אדוני השר, אתה לא יכול למסור נתונים מטעים כל כך. מדובר באנשים העובדים 350 שעות בחודש.

היו"ר מ' סבדור:

אבקש לא להפריע. תן לשר להמשיך בדבריו. תשאל בסוף על הנתונים שלא יהיו ברורים.

מיכאל בריזהר (המעריך):

הם ברוזים מאוד, אבל לא נכונים.

שר האוצר י' ארידור:

יש אנשים, ובכללם אחד האנשים שמהלים משא-ומתן מטעם הרופאים, ויש לי השם — שמשתכר כבר היום, עם עבודה נוספת ממוצעת, 227,500 שקלים לחודש, ולפי הדישות שהוא דורש עבור חבריו הרופאים הוא אישית ישתכר 527,800 שקלים לחודש.

אני רוצה שיהיה ברור מה הן הדישות. התשובה שלנו היא: אנחנו לא נענה לדישות כאלה, לא נחרג מהסכם

שר האוצר י' ארידור:
מצד אחד הוא רוצה לקצץ בהוצאות הממשלה, ומצד שני הוא מציע פיתוח מואץ. יש הרבה חסרונות לפיחות מואץ. אחד החסרונות של פיחות מואץ הוא הגדלתו את הוצאות הממשלה, מפני שפיחות מואץ מאיץ את קצב האינפלציה, והאצת קצב האינפלציה מוכרחה להביא להוצאות גדולות כתקציב. אין פטנט כזה של פיחות מואץ. כמדינת ישראל, כאשר מרצים את קצב הפיחות, זה יכול למצוא חן בעינינו וזה יכול לא למצוא חן בעינינו. אך אי אפשר לעצור את האינפלציה, מפני שהיא מגדילים את מחירי היבוא. כשמגדילים את מחירי היבוא עולה המדד, כטעולה המדד עולה השכר, וכטעולה השכר עולה האינפלציה.

גד יעקבי (המעריך):
זה מה שמציע הנגיד. האם גם הוא לא מבין?
קריאות מספספלי הליכוד:

היו"ר מ' סבידור:
אתם לא סומכים על שר האוצר? מה אתם מזלזלים בנואם? מה הסיוע? חבר הכנסת גד יעקבי דיבר וגם אז היה סיוע מכל מיני אגפים. אל תסיעו.

שר האוצר י' ארידור:
מה יכול היה חבר הכנסת יעקבי להציע, אילו היה ברור לו מה הוא רוצה? הוא היה אומר: אני מציע להאיץ את הפיחות אבל אני מציע לעקר את הפיחות המואץ מתוספת היוקר. או האצת הפיחות יכולה לסייע ליצוא, מפני שהיצואנים יקבלו באמת יותר כסף, ואז האצת הפיחות לא תחבטא באינפלציה, כי היא לא תחבטא כמחיריים של המוצרים המיוצרים כאן ולא בשכר. אילו הוא הציע את זה, יכולתי להתווכח איתו, אבל הייתי אומר שהצעתו הגיונית, מבחינתו. אבל להציע פיחות מואץ, להכליל את החרוצאות של הפיחות המואץ בתוספת היוקר, כלומר להכליל את זה אחר כך כמחיריים וכשכר, להכליל את זה באינפלציה — פירוש הדבר הוא, שחבר הכנסת גד יעקבי מציע מרשם לפיחות רוף אינפלציה ואינפלציה רודפת פיחות. אז בכל זאת צריך להיות איזה שהוא יושר אינטלקטואלי כלפי הכנסת. אי אפשר להציע פיחות מואץ בלי להציע את עיקורו מתוספת היוקר.

אבל לא רק בנושא הזה טעה חבר הכנסת יעקבי.
גד יעקבי (המעריך):
גם לנגיד אין יושר? הנגיד הציע כדיוק אותו דבר.

שר האוצר י' ארידור:
חבר הכנסת גד יעקבי טעה לא רק בנושא הזה, הוא טעה גם בנחונים על מידת ההאטה של פיחותים. אני אתן לכנסת נתונים, וזה אולי יחזיק, כאשר אנחנו מחשבים את עליית האינפלציה בעלויות היצואנים, לרבות מרכיב השכר ומרכיב אחרים שלהם, ואנחנו כורדים לפי זה את מדד החליפין הריאלי — אנחנו רואים שמדד שער החליפין הריאלי ב-1980 ביחס לדולר, לפי מדד היה 90.1; בממוצע, הוא היה כינואר 1983 — 91.1; בפברואר 1983 — 91.7; ובמרס 1983, אומדן חלקי — 90.3. אם כן, אין שינוי כשער החליפין הריאלי של הדולר בתחילת שנת 1983 כהשוואה למדד הממוצע שלו בשנת 1980 ביחס להוצאות הריאליות, העלויות של היצואנים. על זה צריך להוסיף, כמוכן, את ביטוח השער, שלא היה קיים אז. ביטוח השער לארצות צפון-אמריקה מוסיף למעלה מ-9%, כלומר יש בערך תוספת של 10% של פיצוי ליצוא מעבר

שנחפנה אחד הרופאים כחדר המיון של בית-החולים 'איכילוב' לטפל בה. איך מתעללים באשה כזאת? כאשר באים ואומרים לרופאים, שיינתן להם מה שניתן לכל השכירים במשק, ולרופאים החלשים יינתן יותר ממה שניתן לכל השכירים במשק — אז בבישה בת 86 צריכים להתעלל בצורה כזאת? ומישהו כאן מהאופוזיציה יבוא וידבר אתנו על עסקת חבילה? אנחנו מקיימים את עסקת החבילה.

יאיר צבן (המעריך):
לך אין חלק בסחכת של המשאומתן עד עכשיו?

רוני מילוא (הליכוד):
מה אתה מגן על החוקים? תגן על החלשים ולא על החזקים.

יאיר צבן (המעריך):
אני לא מגן על החוקים — — — כאן בבית הזה יודעים שהרופאים הצעירים — — —

רוני מילוא (הליכוד):

יאיר צבן (המעריך):
השביחה הזאת תימשך חודשים על גבו של הציבור הסובל.

רוני מילוא (הליכוד):

היו"ר מ' סבידור:
חבר הכנסת מילוא, חבר הכנסת צבן — — —

יאיר צבן (המעריך):

היו"ר מ' סבידור:
חבר הכנסת יאיר צבן, אתה יודע, אתה תצטרד ורופאים אין, אז מה יהיה?

אורה נמיר (המעריך):
יש מוקדים.

יעקב ז'אק אמיר (המעריך):
פה מתווכחים 200 אנשים מתים במדינה.

שר האוצר י' ארידור:
זו שכיחה אכזרית שהכנסת צריכה להוקיע אותה. צריך להבין שאנחנו מוכנים, לפתור את הבעיות של החלשים. אבל אנחנו לא נחרוג מהסכם המסגרת, נכבד אותו.

יעקב ז'אק אמיר (המעריך):
בסגנון שלך לא תפתור מאומה.

יאיר צבן (המעריך):
תהיה מוכרח לחרוג.

יעקב ז'אק אמיר (המעריך):
אתה דוחה אותם במקום לקרב אותם, הבעיה היא לא רק כספית.

שר האוצר י' ארידור:
כפי שלא הייתה ברורה עמדתו של חבר הכנסת גד יעקבי בענין הרופאים, היא לא הייתה ברורה כעניינים אחרים.

יעקב גיל (המעריך):
המורים, למשל.

ולהגיד: תנו עוד כסף. צריך גם לראוּג שייעשה סדר בכית פנימה.

אנחנו בעד מדיניות המוסיפה שכר תמורת תוספת פרוין. אבל איזה טענה יכולה להיות נגד הממשלה בנושא זה? הטלנו על עם ישראל שם בסכום של 170 מיליון דולר כמסגרת ההיטל של אתנו אחר. רובו ככולו הולך לעידוד הייצור והיצוא. האם חבר הכנסת גד יעקבי מציע להטיל עוד מס על עם ישראל? זה לא. הוא מתנגד למסים נוספים. אבל האם אפשר לזלזל בתרומה זו של הממשלה לעידוד הייצור, ובכלל זה לעידוד הייצוא?

בכל זאת צריך לומר את האמת לאלה שתוקפים את הממשלה. במשך שנים קיבלו אנשים מענקים, הלוואות פתוחה לא צמודות, עד שממשלת הליכוד ביטלה זאת. סגן ראש הממשלה שמחה ארליך, ביטל את העיוות הזה של המערך. אנשים קיבלו הלוואות פתוחה בריבית מסובסדת, הקלות במסים. האם העושר שנוצר במדינת ישראל הוא עושר שנוצר כלי כספי משלם המסים? עכשיו יביאו לממשלה ויגידו: חטילו עול נוסף על משלם המסים. כדי להחשיר עוד?

יש עוד מדינות בעולם, גם להן יש בעיות כלכליות. האם כהן הממשלה היא הכתובת להדפסת כספים ללא גבול, להיטת המשק כדי לעודד קטטור מסוים? שם אנשים פוגים גם לצעמם. אביא את הדוגמה של יפן. מפני שיפן היא מדינה שכנויה על יצוא. בשלושת החודשים האחרונים יש ביפן ירידה בייצור התעשייתי במונחים שנתיים של 2.5%. זה לא פשוט לגבי יפן. נתונים על ירידת הייצוא של יפן הבאתי כנאום אחר בכנסת, ולא אחזור עליהם.

גם אצלנו יש פגיעה בייצור וביצוא. יש משבר עולמי ומשבר עולמי פוגע בייצור וביצוא. אנחנו צריכים להשתדל להוריד את העלויות, ופירושו הייצור הדבר — לא לתת עידוד לאינפלציה על-ידי תוספות שכר שאינן קשורות בתוספת תפוקה. לכל מה שקשור בתוספת תפוקה מגיעה העלאת שכר. מה שאיננו קשור בתוספת תפוקה פירושו העלאות שכר שיגרמו לגידול בעלויות, לאבטלה, להגברת כושר התחרות של היבוא ולהחלשת סיכויי הייצוא שלנו. כדאי שנדע את העובדות ולא נדבר בכפל לשון. שלא יהיה מצב שיהיו תרופה שגורמת למחלה חמורה יותר, על התרופה ידברו בראש חוצות ויתעלמו מהחוצאות השליליות שלה.

יכולנו לשחק בסטטיסטיקה. חבר הכנסת גד יעקבי הזכיר את יצוא המתכת האלקטרוניקה. אני יכול לומר כאן, שתחת הססמה של יצוא המתכת והאלקטרוניקה מסתתר גם יצוא ביטחוני של מדינת ישראל, לא אמסור כמה. הדבר הפשוט ביותר שיכולתי לעשות הוא לאשר עסקות עם מדינות מסוימות המוכנות לקנות תוצרת ישראלית ולהגדיל את הסטטיסטיקה של הייצוא כצנף המתכת והאלקטרוניקה במאות מיליוני דולרים. אבל לא הייתי בטוח שאוכל לקבל את הכסף בעוד שנה, בעוד שנתיים, בעוד שלוש או ארבע שנים. בסטטיסטיקה זה היה נכנס השנה. איננו מוכנים ללכת לעסקות שיש בהן סיכון בלתי סביר, אם כן, אני מודה, אנחנו מגדילים את מסגרת הסיכון שאנו לוקחים בהתחשב במצבנו. אבל איננו הולכים למעשים מופקרים כפי שלפעמים מציעים לנו.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מה זה הרופאים?

שר האוצר י' ארידור:

חבר הכנסת יעקבי דיבר על המדד. יש לנו בעיות מפני שקשה מאוד להילחם באינפלציה וגם לנהל את מה שאנו חייבים לנהל למען ביטחוננו כלבנון. אבל, יש מגמה של ירידה

לממוצע של 1980. אותם נתונים לגבי סל המטבעות נותנים 84.4% במרס 1983, אומדן חלקי, בהשוואה בערך ל-100 פלוס ממוצע ב-1980, כאשר על זה צריך להוסיף עוד 13%, כלומר קרוב מאוד למה שהיה במרס 1980.

כדי לחזק עוד יותר את הטיעון הזה, אקרא מדין יחשבון הוועדה לבדיקת רווחיות הייצוא, שבה השתתפו נציגי התאחדות התעשיינים. יש בדות חלק שאינו מוסכם על התאחדות התעשיינים, ויש חלק שמוסכם עליהם. אני קורא מתוך החלק המוסכם: "לפי ממצאי הוועדה מתקבל, כי בשנת 1982 התייצבה הרווחיות הממוצעת של הייצוא על הרמה של 1981. משמעות ממצא זה היא, שהרמה הממוצעת של רווחיות הייצוא בשנת 1982 הייתה נמוכה בכ-1% בהשוואה לרמה הממוצעת ב-1980, אך גבוהה ב-2.6% בהשוואה לרווחיות ששררה ברביע הראשון של 1981."

חבר הכנסת יעקבי ציטט מדברים שאמרת בכניסתי לתפקידי בתחילת 1981. לפי מסמך המקובל על הוועדה לבדיקת רווחיות הייצוא התעשייתי, למעט יהלומים, שעליו התומים גם נציגי התאחדות התעשיינים יחזקאל גוטמן ואלי שמאי — זה החלק שהם מסכימים לו — הרי רווחיות הייצוא הממוצעת ב-1982 הייתה גבוהה ב-2.6% מהרווחיות ששררה ברביע הראשון של 1981.

הפסיקו לספר לנו מעשיות, שמדיניות שער המטבע קובעת ברווחיות.

יעקב גיל (המערך):

אדוני השר, אם כל כך טוב, למה כל כך רע?

שר האוצר י' ארידור:

יש בעיה, הבעיה איננה ברווחיות הממוצעת. הבעיה היא, שבתוך הרווחיות הממוצעת יש בעיה מיוחדת לרווחיות הקשורה במטבעות האירופיים. בגלל פיתוח המטבעות האירופיים נוצר מצב, ששם רווחיות הייצוא נפגעה יותר, ואין פגיעה ברווחיות הייצוא, ויש אפילו עלייה ברווחיות הייצוא לארצות הדרלריות. לגבי המטבעות האירופיים, צריך שיהיה כרוז — ועל כך חבר הכנסת יעקבי לא דיבר כלל — שלממשלת ישראל אין שליטה, וגם לאופוזיציה אין שליטה, על היחס שבין שער המטבעות האירופיים ובין שער הדולר. אנחנו יכולים לבצע פיתוח בקצב מסוים לגבי המטבעות האירופיים, אבל לבצע פיתוח בקצב מסוים לגבי המטבעות האירופיים, אבל איננו יכולים לשנות את היחס בין שני סוגי המטבעות האלה. אף-על-פי-כן אנחנו עושים משהו כדי לחקן זאת. כמסגרת ביטוח השער אננו מנסים להכניס תיקונים שיקטינו את הפגיעה ביצוא הקשורה בפיתוח המטבעות האירופיים. אבל האם לנו יש תרופה אך לשנות את היחס בין הדולר לבין הפרנק. או כי המרק לבין הלירה שטולינג? הלחבר הכנסת גד יעקבי יש תרופה לזה? אננו מנסים לחקן זאת דרך ביטוח השער, אבל יש גבולות ליכולת התיקון שלנו.

ובכן, אם אנחנו בודקים ורואים שכעצם אין האטה משמעותית בפיתוח לגבי הדולר, וודאי שיש האצה, כאשר מביאים בחשבון את ביטוח השער, ושאין פגיעה משמעותית גם לגבי סל המטבעות. בכל זאת מה קורה פה? כדאי אולי שהכנסת תדע, שהייתה עלייה של 1.5% בשכר הריאלי כמעשייה בשנת 1982, בהשוואה לשנת 1981. עלייה זו בשכר הריאלי כמעשייה של 1.5% הייתה ללא עלייה בפריון. פירוש הדבר שהפריץ כמעשייה ירד.

קל מאוד להפנות חצים מאשימים לעבר הממשלה

שר האוצר י" ארידור:

אני הצעתי הארכה? תגיב כאשר אציע מה שאציע. היטל "שלום הגליל" — סיעת המערך הצביעה בעדו, והיום היא יוצאת וטוענת שמטילים יותר מדי מסים. האם חבר הכנסת גד יעקבי מתנגד להיטל על הכורסה? אני רוצה לדעת. הרי חבר הכנסת יעקבי חקף את מה שהלך בכורסה. כשאנחנו הטלנו היטל על הכורסה, סיעת המערך הצביעה בעדו. מדוע חבר הכנסת יעקבי מדבר היום על מסים? אולי חבר הכנסת יעקבי מתנגד להיטל וסיעות בשיעור 50 דולר?

גד יעקבי (המערך):

צמוד לאגודת ישראל — כן.

שר האוצר י" ארידור:

חסלח לי, זה צמוד למשפחות ברוכות ילדים. את התביעות הקואליציוניות מילאנו עליידי קיצוץ תקציבי. אתם רוצים עידוד משפחות ברוכות ילדים?

קריאה:

של כל אזרחי מדינת ישראל, בלי אפליה.

שר האוצר י" ארידור:

לא צריך להמשיך בסילוף הזה. היו דרישות קואליציוניות, הן כוסו במלואן. מיליארד 25 מיליון שקל, עליידי קיצוץ תקציבי. אבל מימון בכך 2 מיליארדי שקל למשפחות ברוכות ילדים מכוסה כולו עליידי היטל בשיעור 50 דולר כמונחים שקליים על אלה שיוצאים לחוץ-לארץ, ועליידי תיקון מסוים לגבי גיל 18, דיוק בגיל בכיטוח הלאומי וכמס הכנסה.

אני רוצה להבין, האם חבר הכנסת יעקבי מציע לנו היום לבטל את היטל 50 הדולר ולבטל את התמיכה הנוספת הניתנת למשפחות ברוכות ילדים? אם הוא מציע זאת, שיהיה לו האומץ לומר זאת כאן. אם אין לו אומץ לומר כאן, שלא ידבר על כך שמטילים מסים.

אבל, נוסף על כך גם הורדנו מסים. האם לא הורדנו עכשיו

מס על ביטוח לאומי על המעסיקים? כשרצינו להוריד לפני שנה — עכשיו זה הורדה שנייה מאז אני בתפקיד — חברת הכנסת נאווה ארד התנגדה להורדה הזאת, זה חסינות-חילה פוגע בכיטוח הלאומי. כשאנחנו מורידים מס כדי להוריד את עלות העבודה — — —

יאיר צבן (המערך):

הורדתם מס רכוש ומס עיזבון.

שר האוצר י" ארידור:

כשאנחנו מורידים מס כדי להקטין עלויות עבודה, באים ואומרים לנו: למה אתם מורידים את המס? כשאנחנו לא מורידים את המס, בא חבר הכנסת גד יעקבי ואומר: למה אתם לא מורידים את המס? תחליטו בסיעת המערך פעם אחת מה אתם רוצים.

יאיר צבן (המערך):

אתה החלטת מה אתה רוצה בעניין המסים? אתה חושב שלא זוכים את "הכלכלה הנוכחית"?

שר האוצר י" ארידור:

אדבר עכשיו לא רק על הצעות סיעת המערך, אדבר על ההצעות הכלכליות של חבר הכנסת גד יעקבי. ב־13 ביוני 1982 הגיש חבר הכנסת גד יעקבי הצעה לסדר-היום בכנסת: להנהיג מצב חירום כלכלי. בדברי ההסבר במכתב ליושב-ראש הכנסת, כתב חבר הכנסת גד יעקבי: "יש להנהיג מצב חירום כלכלי בעקבות ההשפעה המרחיקה לכת של המלחמה על המשק

האינפלציה. היא עוד לא באה לידי ביטוי במדר המחירים הכולל לצרכן. אולי כדאי שהכנסת תדע, שבכרע הראשון של 1983 המדר הכללי ללא ירקות ופירות, כמונחים שנתיים, ירד מתחת ל-100%. זאת הפעם הראשונה שהוא ירד מתחת ל-100% מאז הכרע השלישי של 1981.

יעקב גיל (המערך):

תעקר עוד שניים והוא ירד ל-60%.

שר האוצר י" ארידור:

לא עיקרנו שום דבר. חישבנו את המדר בלי התגודות העונתיות האלה של ירקות ופירות. כדאי אולי לדעת, שמדר המחירים הסיטונאיים של התפוקה התעשייתית כרבע הראשון של 1983 היה 112%. גם זה מדר הרבה יותר נמוך מהמדר הממוצע של 1982. נכון, זה עוד לא התבטא במדר המחירים לצרכן. אז מה אנו צריכים לעשות? לראות את התוצאות האלה ומכיוון שחבר הכנסת גד יעקבי אדיש לשאלות כלכליות ולתרופות כלכליות אמיתיות, בגלל זה נזנח את הדרך הזאת? בגלל זה נלך לפיחותים משוללי רסן ונפגע בהישיגים שהשגנו, לכל הדעות? הרי גם אם חבר הכנסת יעקבי לא יודה שמורידים את האינפלציה, הוא חייב להודות שהם ייצבו את האינפלציה, שהיא איננה עולה. זאת נעזוב?

מיכאל ברוזהר (המערך):

אלה הישיגים כבירים...

שר האוצר י" ארידור:

זה לא רק עליידי פעולות אלה.

האם ידוע לכנסת, שלארשונה זה שנים נשאר עודף של 4.6 מיליארדי שקל ברזרבה הכללית?

מיכאל ברוזהר (המערך):

מה אתה אומר...

שר האוצר י" ארידור:

השנה הצלחנו לא לנצל את כל הרזרבה הכללית. אתם חושבים שזה קל? יש מאבקים, גם מאבקים על דברים חשובים, גם מאבקים עם חברי לממשלה, אשר בצדק רוצים לשפר את תקציבי משרדיהם. אבל חשוב לגרום לקיצוץ בהוצאות. מה פירוש הדבר שנשאר סכום של קרוב ל-5 מיליארדי שקל לא מנוצל ברזרבה הכללית? — שההוצאות האלה נחסכו.

יותר מזה, הרי אחד הדברים המהותיים לגבי ההשפעה האינפלציונית של התקציב הוא ההוזמה הנובעת מעודף הביקוש. אולי כדאי שהכנסת תדע, שבשנת התקציב שהסתיימה ב־31 במרס 1983, בהשוואה לשנה קודמת ירדה ההוזמה הנובעת מעודף הביקוש התקציבי ב־54%; בשנת התקציב 1981 היא עלתה כ־23%. וכשנת התקציב 1980 — עלתה ב־81%. כדאי שהכנסת תרשום לפנייה, שאנחנו מורידים את עודף הביקוש התקציבי. ודאי שצריך להוריד יותר, אבל אם נציע להוריד משהו כשירותים כלשהם שניתנים לציבור, מייד רצים חברי הכנסת מן המערך ומוחים על הפגיעה הזאת בשירותים.

חבר הכנסת יעקבי מתה היום על מסים שאנחנו מטילים. אני רוצה לדעת לאיזה מסים חבר הכנסת גד יעקבי מתנגד. האם הוא מתנגד להיטל "שלום הגליל", אשר סיעת המערך הצביעה בעדו?

גד יעקבי (המערך):

אני מתנגד להארכתו.

יגבו 175 דולר מכל מי שמחזיק מכשיר וידיאו — המצאה משונה מאוד. חבר הכנסת גד יעקבי טילפן או למר גדעון זלינגר וביקש להתבטא בנושא זה.

גד יעקבי (המערך):

אתה בטוח בזה?

שר האוצר י' ארידור:

כן, מפני שכך אמר לי מר גדעון זלינגר.

גד יעקבי (המערך):

יפה. אני אשאל אותו מה אמר לך.

היו"ר מ' סבידור:

יש כבר שיחות לציפי? זה דבר חדש. לאן נשואות עינינו?

שר האוצר י' ארידור:

חבר הכנסת גד יעקבי אמר כך ב"ו באפריל: "אני חושב שהטלת המסים הללו מעירה כעשרה עדים על כך שהממשלה איבדה כל מצפן וכל מצפון בתחום ניהול המדיניות הכלכלית והיא הפכה את המדיניות למכשיר של תגובות מידיות כדי לסחוט את הציבור". תראו, על כל דבר יש לחבר הכנסת גד יעקבי ביקורת על הממשלה.

חיים ברילב (המערך):

למדיניות שלך אפשר באמת להתייחס כאל בדיחה של 1 באפריל, למה אתה מתפלא? מי יכול לדעת מה אצלך 1 באפריל, ומג' לא 1 באפריל?

שר האוצר י' ארידור:

אדוני היושב ראש, אני רוצה לדעת, האם ב"ו באפריל חבר הכנסת גד יעקבי התלוצץ? בביקורת שלו על הממשלה ב"ו באפריל, האם התכוון ברצינות או שזו היתה הלצה?

גד יעקבי (המערך):

מאוד ברצינות בביקורת, לא בבדיחה.

שר האוצר י' ארידור:

אני רוצה לדעת האם כאשר הוא הציע כינוי מצב חירום כלכלי, הוא דיבר ברצינות או התלוצץ? אחרי כמה חודשים, כשהיה נגד מצב חירום כלכלי, הוא דיבר ברצינות או התלוצץ? ארוני היושב ראש, כשחבר הכנסת גד יעקבי מדבר — — —

גד יעקבי (המערך):

המשק מתמוטט ואתה עומד כאן כליצן, אתה תישא כמלאו האחריות לתהליכים הנוראים שאתה מביא להם. ליצן.

שר האוצר י' ארידור:

כאשר חבר הכנסת גד יעקבי מדבר, כבר אינני מסוגל להבחין מתי הוא מדבר ברצינות ומתי הוא מתלוצץ. לגבי ההצעות שהוא הציע היום, קשה לי להבחין באיזו הצעה הוא מאמין ובאיזו הצעה — לא.

יעקב גיל (המערך):

מתי תבחין בזה כלפי עצמך?

שר האוצר י' ארידור:

ההצעה לא היתה רצינית, ואני מציע להסיר אותה מסדר היום.

יעקב זאק אמיר (המערך):

זאת תשובה?

היו"ר מ' סבידור:

תודה לשר האוצר. הצעה אחרת לחבר הכנסת אמנון רובינשטיין.

והחברה. המלחמה געגה בתפוקת המשק, תחמיר את המצב בתחום מטבע-חוץ ותאיץ את קצב עליית המחירים". זה מכתבו של חבר הכנסת גד יעקבי ליושב ראש הכנסת, שצריך להנהיג מצב חירום כלכלי. אבל כששואל אותך בקריאת כינויים בכנסת, כיום 2 בנובמבר 1982, חבר הכנסת יצחק זייגר: "חבר הכנסת יעקבי, מציעים להנהיג מצב חירום כלכלי או משטר חירום כלכלי?" משיב חבר הכנסת יעקבי: "האם שמעת זאת ממני?" חבר הכנסת יצחק זייגר: "נאמר מעל במת הכנסת: משטר חירום כלכלי, אתה אמרת מצב חירום כלכלי". חבר הכנסת גד יעקבי: "לא שמעת ממני דבר כזה".

גד יעקבי (המערך):

תקרא את דברי בכנסת.

שר האוצר י' ארידור:

זה מכתב שלך או שאתה מתכחש לו, חבר הכנסת יעקבי?

גד יעקבי (המערך):

אדאה ואז אדע אם זה מכתב שלי.

שר האוצר י' ארידור:

אני מראה ליושב ראש את המכתב ואת התימתו של חבר הכנסת גד יעקבי על המכתב.

אני רוצה לדעת, חבר הכנסת גד יעקבי, אני רוצה שיהיה לך אומץ הלב להודות שאתה מדבר לציבור בכפל לשון: כיוני — מצב חירום כלכלי: בנובמבר — נגד.

מיכאל בריזהר (המערך):

זו קומדיה? זו הצגה?

יעקב גיל (המערך):

טול קורה מבין עיניך.

גד יעקבי (המערך):

אתה יודע שמה שאתה אומר עכשיו הוא איראמת. אתה גם יודע שאתה מדבר לציבור בכפל לשון, שקרים, הבטחות שווא, סימום הציבור, אמירות איראמת מראשית דברך.

שר האוצר י' ארידור:

מה המכתב הזה, חבר הכנסת גד יעקבי, זה לא אמת? אבל יש הזדמנות לחבר הכנסת גד יעקבי — — —

יעקב גיל (המערך):

מה קורה בינך לבין השר שוסטק?

גד יעקבי (המערך):

פופוליוזם ריק. כך אתה מנהל את העניינים.

היו"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת יעקבי, שר האוצר לא הפריע לך, אל תפריע לו.

שר האוצר י' ארידור:

לחבר הכנסת יעקבי יש הזדמנות להחליט היום. יש לו שתי דעות, גם היום הוא יכול לבחור באחת מהן, ויש לו הזדמנות להגיד באיזו דעה הוא בוחר, האם הוא רוצה משטר חירום כלכלי או לא.

גד יעקבי (המערך):

אתה יודע מה דעתך באיזה שהוא עניין? אתה יודע שבי"ב באפריל העלית מסים בניגוד לתקנות, הפרת התחייבות לכנסת.

שר האוצר י' ארידור:

ב"ו באפריל 1983 היתה הודעה ברדיו, מבוססת על בדיחה של 1 באפריל, ולפיה יעלה מס על מכשירי וידיאו.

הפרנק כדי להגדיל את היצוא, הנהיגה משטר צנע חמור ונתנה דוגמה אישית בכך שצמצמה את מספר השרים וכגוני השרים בממשלתה. ומה אנחנו רואים? בדיוק ההיפך — סכסוד מטבעי חרוץ; סכסוד היבוא; סכסוד הנסיעות לחוץ-לארץ, שם חופשה עולה יותר בזול מבארץ; ניפוח המערכת הממשלתית; כזבוו מדעים של כספי ציבור ומתן דוגמה שלילית כדרג הממשלתי.

על כל אלה, אדוני יושב-ראש הכנסת, חברי הכנסת, חובה לדון. אם אי אפשר לדון במליאה — חובה לדון על כך בוועדת הכספים או בוועדת הכלכלה של הכנסת. תודה רבה.

היור"ר מ' סבדור:

תודה לחבר הכנסת אמנון רובינשטיין, חבר הכנסת גד יעקבי, האם אתה מסכים להצעה להעביר את הנושא לוועדה?

גד יעקבי (המעריך):

אני מציע ששתי ההצעות יועמדו להצבעה.

היור"ר מ' סבדור:

אם אתה מסכים להצעה להעביר את הנושא לוועדה, אני מעמיד את ההצעה להצבעה לעומת ההצעה להסיר את הנושא מסדר-היום; ולא — יש שלוש הצעות.

גד יעקבי (המעריך):

אני מסכים להצעה להעביר את הנושא לוועדה.

רוני מילוא (הליכוד):

אבקש למנות שני מונים.

היור"ר מ' סבדור:

אני ממנה את חבר הכנסת יוסף רוט ואת חבר הכנסת מיכאל חריש.

ה צ כ ע

בעד ההצעה להעביר את הנושא

לוועדה — 34

בעד ההצעה שלא לכלול את

הנושא בסדר-היום של הכנסת — 39

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום

של הכנסת נתקבלה.

היור"ר מ' סבדור:

חברי הכנסת, חס סדר-היום. אני מזכיר לכל חברי הבית, שבשכוע הבא אנחנו מחדשים את המושב. כמו כן נקיים פה ישיבה חגיגית להשבעת הנשיא, ביום ה', כ"ב בחודש. תודה. ישיבה זו נעולה.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נדמה לי שהמצב הכלכלי בישראל, ובכלל זה העלייה בגירעון במאזן המסחרי, ובכלל זה העלייה המחמירה במצבת חובות החוץ של ישראל — צריך לעמוד מעל פולמוס אישי ועשיית חשבונות בין שני חלקי הבית. יש לנו מצב שחייב להדאיג את כל מי שכלכלת המדינה ועצמאותה המדינית עומדות לנגד עיניו.

אומר שר האוצר, שיט משברים גם במדינות אחרות. זה נכון. ראינו משברים כלכליים חמורים, גם בעת האחרונה. ראינו ירידת יצוא כפיץ; ראינו משבר של סחר בין-לאומי בצרפת. אבל, אדוני שר האוצר, אין מדינה אחת בעולם שבה יש, בעת ובעונה אחת, גם משבר במאזן התשלומים וגם עלייה מדהימה בצריכה הפרטית ובצריכה מיבוא. זה פטנט ישראלי. זה פטנט שלנו, שבשנה שבה יורד היצוא באורח כה דרסטי גדלה באורח מדהים הצריכה של מוצרי צריכה מיבוא — של מכוניות פרטיות, של וידיאו-טייפ לכל דורש, סימן הסטטוס החדש, השילוב של שני הדברים יחד הוא הדבר המכריע. על כך — אני מצטער מאוד — הכנסת לא שמעה הסבר. על כך אין מרבכים. מה מעניין אותי מה שמישהו אמר פעם? אני יכול לצטט את מצע הליכוד, מה אמר מצע הליכוד על כל אחד מן הדברים שאמר שר האוצר. מצע הליכוד ראה את מס הנסיעות כפגיעה בחופש האדם ובמשפט הבין-לאומי. הדברים החמורים שנאמרו בזמנם נגד מס הנסיעות — לא היה להם שיעור. איני רוצה לעשות חשבון עם הרברים האלה.

אני רוצה לשאול מה המצב היום. היום אנחנו רואים שגדל נטל המסים תחת משטר הליכוד, שוב, בניגוד מוחלט להתחייבויות שלו לציבור הבוחרים, במידה מדהימה. שואל שר האוצר: האם אתה רוצה לבטל מס מחזור על הכורסה? הוא שאל שאלה זו את חבר הכנסת גד יעקבי, אני משיב כשמי: לא, איני רוצה, אבל אני רוצה לבטל את סך כל נטל המסים, לרבות המסים על הכנסות מעבודה, כדי שתגבר התפוקה, יגדל הייצור ויגדל היצוא, וישראל לא תודקק מדי שנה בשנה לסכום יותר ויותר גדול מנדבות זרים. האם זה החזון שלנו, שאת יבוא הווידאו-טייפס ימנן משלם המסים האמריקני והיהודי האמריקני? שאת הגידול במספר המכוניות הפרטיות נמנן לא מיגיע כפינו אלא מחובות חוץ? זו הכשורה הכלכלית לכנסת, שאנחנו נגדיל את רמת החיים שלנו לא ממה שאנחנו מייצרים אלא ממה שאחרים מייצרים, לרבות אותם משקים שנמצאים כמשבר כלכלי?

עוד דבר, אדוני יושב-ראש הכנסת. ניתנה כאן דוגמה של ממשלות אחרות במצבי משבר, בבקשה, אני מוכן לקחת לדוגמה את ממשלת צרפת; לא שאני מסכים למדיניותה. כאשר היא ראתה את המשבר במאזן התשלומים, היא פיתחה את

נספחות**סדר-היום לשיבה קצ"ד**

- א. ארוח כרכה-עילית כיום העצמאות.
- ב. החרפת התהליכים הכלכליים הלאומיים.